

Jamstvo miru in demokracije

Pred tremi leti je bila na današnji dan podpisana v Moskvi pogodba o prijateljstvu, vzajemni pomoči in povojnem sodelovanju med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo. Pogodba, ki je bila podpisana mesec dni pred zlomom nacifašistične Nemčije, je bila velik uspeh borbe se Jugoslavije na področju mednarodnega sodelovanja. Hkrati pa je bila formalna potrditev tesnih prijateljskih vezi, »rezultat davnih težnj naših narodov« — kakor je dejal maršal Tito ob ratifikaciji pogodbe —, težnji, ki so bile izražene v pelindvajsetletnem boju naših narodov.

Vso to dolgo dobo so jugoslovanski narodi zahtevali ostanitev prijateljskih vezi z veliko bratsko zemljo — Sovjetsko zvezo. Reakcionarni režimi pa so pehali našo zemljo v naročje imperialističnih izkoriščevalcev in jo naposled vrgli v suženjstvo hitlerjevskih osvajačev. Okruto so tedaj protijudski režimi s svojim policijskim aparatom teptali težnje jugoslovanskih narodov po uresničenju bratskih vezi z ZSSR; najbolj verne sinove in napredne elemente pa so metali v ječe in koncentracijske laboratorije. V narodnoosvobodilni borbi se je končno ustvarilo bratstvo in medsebojna pomoč narodov Sovjetske zveze in Jugoslavije; antifašistično bratstvo, skovano v borbi, je nato to pogodbo dejansko le sankcioniralo. Prav zato so jugoslovanski narodi s pristranostjo in odobravanjem pozdravili podpis pogodbe.

Njen pravi pomen pa še bolj občutimo sedaj po treh letih nesebičnega in uspešnega sodelovanja med narodi obeh držav. Trgovinska pogodba, ki je bila sklenjena kmalu nato, je v veliki meri pripomogla k gospodarski in politični osamosvojitvi jugoslovanskih narodov ter prispevala k uspešni obnovi v Jugoslaviji in izpolnjevanju nalog petletnega plana.

Zlasti pa je pogodba prispevala k konsolidaciji Jugoslavije v mednarodnem svetu. Prijateljsko sodelovanje na mednarodnih konferencah je bilo hkrati jamstvo za zagotovitev in obrambo pravic jugoslovanskih narodov. Priključimo si v spomin, kako nesebično in vztrajno so sovjetski delegati z V. M. Molotovim na čelu branili naše osnovne nacionalne pravice in zahteve! In dalje: kako doledno so razglašali naklepe imperialističnih pohlepežev v zvezi s Trslom in Slovensko Koruško! Kako neustrašeno so ovrgli težke obtožbe zahodnih imperialistov o tako imenovani »intervenciji« Jugoslavije, Bolgarije in Albanije v Grčiji!

Sovjetsko-jugoslovanska pogodba ni bila le v interesu obeh držav podpisnic, temveč je položila tudi osnovo demokratične fronte miroljubnih narodov, ki so trdno odločeni preprečiti vsak poizkus hujskanja na novo vojno. Bili smo priča sklepanju podobnih pogodb med Sovjetsko zvezo in drugimi slovanskimi državami. Slovanskim državam so bile te pogodbe vzpodbuda za podpisovanje podobnih medsebojnih aktov in pogodb s demokratično Madžarsko, Rumunijo in Albanijo. Prve mesece tega leta so bile podpisane tudi pogodbe med Sovjetsko zvezo in Madžarsko, Rumunijo ter Finsko. Pomen vseh teh medsebojnih prijateljskih pogodb je maršal Tito ocenil takole: »Združujemo se, da bi se lahko še močnejše borili za vzpostavitev miru. A z nami so pri tem ne samo naši narodi, marveč vsi miroljubni narodi vsega sveta — v tem je naša veličanska sila.« In dalje: »Mi ustvarjamo blok demokracije proti reakciji, ki dobiava novo obliko fašizma v svetu.«

Medtem ko države ljudske demokracije ustvarjajo tesne medsebojne vezi in ko se po vsem svetu formira aktivna fronta demokratičnih ljudskih množic, pa

ameriški imperialisti skušajo razbijati to fronto. V svojem strahu pred ljudsko silo bi radi skrpucali razne »svete alianse«, se ogradili z »železnimi zavesami« in ustvarili ekspanzionistično suhozemna in pomorska vojna oporišča. Pakte z deželami »Marshallovega plana« bi radi izkoristili za nebrzdano gospodarsko izkoriščanje teh dežel in za rešitev svoje lastne dežele pred grožnjo ekonomsko krizo.

Ob teh »paktih«, ki temelje na gospodarskem in političnem zasluževanju, vstane pred očmi tisočev delovnega ljudstva pravi pomen sodelovanja med državami ljudskih demokracij — podpisnic pogodb o prijateljstvu, sodelovanju in medsebojni pomoči. Sodelovanje med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo ter drugimi državami ne pozna groženj, pritiska in podkupovanj, to sodelovanje priznava in spoštuje pravice in suverenost držav podpisnic. To ni imperialistično »sodelovanje«, ki temelji na pravici močnejšega in ki hoče šibkejšim vsiliti svojo voljo in gospodarsko odvisnost. Te pogodbe niso izraz imperialističnih tendenc, ne sklepajo se z namenom, da bi pripravile agresivni pohod. »Mislim,« je dejal maršal Tito ob podpisu jugoslovansko-bolgarske pogodbe, »da se zdaj prične v zgodovini sklepajo pakti z namenom, da bi ohranili mir, a ne zaradi vojne.« Prvič v zgodovini so bile sklenjene pogodbe med državami zato, da se ohrani mir. Med take pogodbe sodi tudi ta, katere obletnico praznujemo.

Zahodni imperialisti bi večkrat radi naprtli pogodbam med državami ljudskih demokracij takšen značaj, kot ga nesporno imajo sedanji agresivni pakti med imperialističnimi državami in režimi. Vendar si zaman prizadevajo, da bi sprejem neofašistične »triconije« in frankistične Španije med »dežele Marshallovega plana«, razne »Benelux« koalicije in monarhifašistično podjajenje s turškimi ekspanzionisti prikrili s plaščem demokratičnih pogodb. Vojaški pakt »Truman-De Gasperi-Pij XII.« je preveč očitno naslavljen nad italijanskim narodom. Kdo bi ostal brezbržen, ko ameriški imperialisti načrtno vzpostavljajo nemški vojni potencial in očitno nemško agresivnost. Države ljudske demokracije in zlasti slovanski narodi so bili vedno prve žrtve nemškega imperializma, Sovjetska zveza je nosila najtežje žrtve in dejansko odločila vprašanje zmage ali poraza protihitlerjevske koalicije v drugi svetovni vojni. Zato je predsednik češkoslovaške vlade Klement Gottwald ob lanskoletni obletnici podpisa jugoslovansko-češkoslovaške pogodbe upravičeno ugotovil, da morajo ti narodi ustvariti »trdno obrambno enotnost proti morebitni ponovitvi nemškega napada, enotnost, ki se opira na Sovjetsko zvezo«. Kaj pa pomenijo pakti, ki jih vsiljujejo ameriški imperialisti državam, ki so ločene od njih z Oceanom? Ljudstvo teh držav jih lahko imenuje le z enim, edino pravim imenom: agresivna politika prekomorskih imperialistov.

»Ta pogodba ni naperjena proti nikomur, ki ne bo znova hitlerjevskih in muslimaniziranih agentur,« je ob ratifikaciji pogodbe med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo globokomno dejal maršal Tito. To je veljalo pred tremi leti, to velja tudi danes. Sovjetsko-jugoslovanska pogodba je bila sklenjena zato, da se okrepi sila, ki se bori za ohranitev miru. Izrazilo miroljubni karakter pogodbe, katere obletnico praznujemo, prihaja prav danes še bolj do izraza. Kajti sprčo vojnohujskaške propagande zahodnih imperialistov so ta in druge take pogodbe trdno jamstvo, da lahko z zaupanjem gledamo v bodočnost in v miru gradimo našo ljudsko državo. V. F.

FINSKA DELEGACIJA ODPOTOVALA IZ MOSKVE Ta pogodba bo temelj trajnega in resničnega miru med Sovjetsko zvezo in Finsko je izjavil finski ministrski predsednik Pekkala

Moskva 10. aprila (Tass). Finska vlada, delegacija je odpotovala 9. aprila iz Moskve. Na železniški postaji se od delegacije poslovili namestnik predsednika Sveta ministrov ZSSR in minister zunanjih zadev Molotov, namestnika ministra zunanjih zadev ZSSR Višinski in Zorin, minister za zunanjo trgovino Krutikov, predstavniki poslaništev in misij, akreditiranih v Moskvi.

Pred odhodom je imel predsednik finske vlade Pekkala govor, v katerem je v imenu finske delegacije izrazil sovjetski vladi zahvalo za pozornost in ljubeznivost, ki jo je pokazala med bivanjem finske delegacije v Moskvi.

»Pogodba, ki smo jo podpisali,« je izjavil Pekkala, »pomeni korak naprej v odnosih med Sovjetsko zvezo in Finsko. Ta pogodba bo poglobila in utrčila dobro sosedsko prijateljstvo in medsebojno razumevanje. V preteklosti so se dogajale stvari, ki so povzročale nezaupanje in celo sovraštvo med Sovjetsko zve-

zo in Finsko. Pogodba, ki smo jo sedaj podpisali in ki bo ratificirana v finskem parlamentu, bo odpravila stare predsodke med pogodbenima strankama. Ta pogodba bo temelj trajnega in resničnega miru med Sovjetsko zvezo in Finsko.«

Imperialisti ignorirajo potsdamske sklepe in ustanavljajo zapadno nemško državo

Berlin, 10. aprila (Tanjug). Nemški tisk poroča, da so v četrtak razpravljali zastopniki zapadnih okupacijskih con o ameriškem programu za ustanovitev ločene zapadno-nemške države. Na poveljevanju so bili namestniki britanskega in francoskega vojaškega guvernerja, kakor tudi politični, gospodarski in finančni strokovnjaki. Ameriški program določa ustanovitev zapadno-nemške države, ki bi obsegala razen biconije še francosko cono. Dokler ne bo ustanovljena ločena

ZASEDANJE NOVOIZVOLJENEGA MLO GLAVNEGA MESTA LJUBLJANE Mestni petletni plan bo znatno prispeval k dvigu standarda prebivalstva Ljubljane

Ljubljana, 10. aprila. Danes zjutraj se je nadaljevala večeraj prekinjena prva seja ljudske skupščine novoizvoljenega mestnega ljudskega odbora Ljubljane. Današnjemu zasedanju je prisostvovala minister za komunale zadeve tov. Lidija Sentjura. Najprej je tovariš Gorjanc poročal o konstituiranju novega izvršilnega odbora, za tem je skupščina začela obravnavati predloženi osnutek o petletnem planu razvoja mesta Ljubljane.

Uvodni referat je imel predsednik Izvršilnega odbora MLO tovariš Matija Maležič, ki je najprej poudaril, da je plan mesta Ljubljane sestavljen v skladu s petletnim planom razvoja LR Slovenije. Velik del nalog, posebno vsa komunala izgradnja, stanovanja in podobno, kar neposredno vpliva na standard prebivalstva, spada v delokrog MLO in je zajeto v mestnem planu. Naša današnja lokalna samouprava mora imeti svoje materialne osnove, ki jih daje gospodarstvo lokalnega značaja. Prav zaradi tega je pri nas mogoče planirati v državnem in lokalnem merilu.

Mestni petletni plan je sestavljen na osnovi dela, razvoja in izkušenj, ki so jih pridobili mestni organi v zadnjih letih, je nadaljeval tovariš Maležič. Od bivše občine smo podedovali zelo malo gospodarskih podjetij in ustanov in še te vedinoma v slabem stanju. Do danes se je mreža mestnih podjetij zelo razmahnila, tako da je število zaposlenih v vseh mestnih podjetjih naraslo od 1952 v začetku leta 1946. na 7694 v začetku leta 1948. Dočim je bila akumulacija v mestnih podjetjih leta 1946. minimalna, se je leta 1947. povzpela nad 50 milijonov dinarjev in je predvidena za 1948. leto v znesku preko 100 milijonov dinarjev.

Ko je govoril tovariš Maležič o upravnem aparatu MLO, je poudaril, da se mora predvsem otresti starega birokratskega poslovanja in da je za uspešno delo ljudskih odborov potrebna gospodarska osnova v njegovih gospodarskih podjetjih in ustanovah. Na področju Ljubljane je bil plan prvega leta na splošno presežen, in to v zveznih, republiških in mestnih podjetjih. Izpolnjevanje plana je zlasti odvisno od pravih organizacijskih ukrepov, posebno pa še tudi od politične zavesti delovnih ljudi, od stopnje njihove patriotske zavesti pri prenašanju težav v zvezi s planom in od tega, koliko so jim planske naloge poznane in razumljive. V organizaciji mestnega gospodarstva predstavlja pomemben uspeh tudi krepitev rajonskih ljudskih odborov, ki so dobili važne naloge v komunalnih poslih, v opravljanju industrijsko-obrtnih podjetij, v preskrbi, financah itd.

Ljubljana se danes v vsakem pogledu neprimerno hitreje razvija kot kdaj koli prej. Začela so se že prva dela, ki nazarjajo velik razmah mesta proti severu. O tem pričajo stanovanjske zgradbe okrog Litostroja, gradnja zbiralnega kanala za severni del mesta itd. Začeli so že tudi z meritvenimi deli za poglobitev železniške proge skozi mesto, kar je bila od sedaj glavna ovira za nemoteni pravilni razvoj proti severu. Vedno večji je tudi dotok novega prebivalstva. Ze letos bo imela Ljubljana preko 120.000 prebivalcev.

Največja dolžnost mestnega plana je omogočiti vsemu prebivalstvu kulturno življenje. Zaradi večjega števila prebivalstva bo potrebnih več stanovanj, treba bo zboljšati promet, popraviti ceste, ustanoviti nove trgovine, menze, kinodvorane, ambulante, šole, dati mestu več vode, elektrike, plina itd. Kako se je treba konkretno lotiti teh nalog, pove mestni petletni plan. Zato so njegovi najpomembnejši členi posvečeni gradnji novih stanovanjskih stavb, komunalnim napravam, prosveti, kulturi in zdravstvu, to se pravi skrbi za življenje ljudi. V planu razvoja lokalne industrije zavzema prvo mesto prehranbena industrija.

Največje število v planu investicij predstavlja 526.120.000 din za gradnjo stanovanj, kar predstavlja 45% vseh po planu določenih investicij. Vendar tudi se to za potrebe prebivalstva ob koncu petletke ne bo zadostovalo. Mnogo ljudi živi zdaj v premajhnih, neprimernih stanovanjih, mnogi morajo na stanovanja dolgo čakati. Zato nam tehnična sredstva ne dopuščajo, da bi mogli graditi več stanovanj. Zgraditev predvidenega števila stanovanj pa je v petletki ena glavnih nalog ljudskega odbora. Tudi druge ustanove in podjetja morajo za svoje delave in nameščence graditi stanovanja in zlasti če je to predvideno v njihovem planu. Pospešiti je treba, da bodo tudi privatniki gradili stanovanja in se pri tem seveda držali regulacijske-

zapadno-nemška vlada, predvideva ameriški program sestavo začasne vlade, ki bi ji sledila izvolitev zapadno-nemškega zakonodajnega parlamenta.

ADN poroča, da so britanski predstavniki med temi razgovori podprli ameriški načrt, medtem ko so francoski predstavniki stavili različne pogoje. Francoška vlada hoče najprej razčistiti vprašanje mednarodnega nadzorstva nad Porurjem in njene zahteve po varnosti.

IZ DANASNJE ŠTEVILKE:

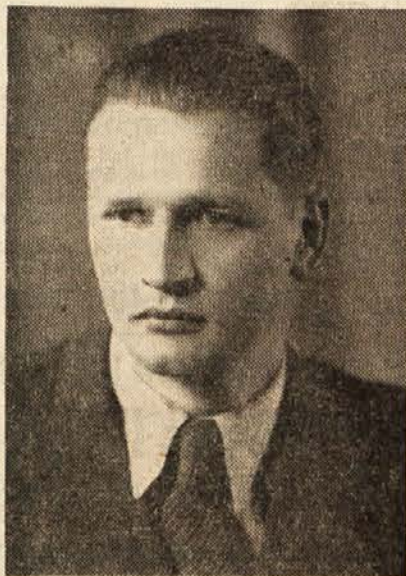
Jamstvo miru in demokracije.

Špijonska skupina Bitenca Mirka bo odgovarjala za svoje zločine. Dvig proizvodnje in izboljšanje nove trgovine — glavna naloga kmetijskih zadrug.

Novomeški okrajni ljudski odbor je investiral 162.220.000 din — Make-donsko narodno gledališče.

Fizkultura.

ga načrta. Pri gradnji stanovanjskih hiš je treba najprej izkoristiti sedanje ne-zazidane parcele, kjer je že položena kanalizacija, plin, električna napeljava in vodovod, kajti prav tega materiala zdaj zelo primanjkuje, poleg tega pa tudi prazne parcele niso mestu v okras. Iz istega vzroka bo treba marsikje staro porušiti in na istem mestu graditi novo. Ne moremo n. pr. pustiti Kolodvorske

Predsednik MLO Ljubljane
tov. Matija Maležič

ulice take, kakršna je, dokler se ne bodo stare nizke zgradbe v njej same porušile. Temu primerno smo začeli letos z večjimi deli na Ambroževem trgu. Takih ulic in trgov pa je v Ljubljani še mnogo.

Plan obsega tudi ves zadržni in privatni sektor na področju mesta (manjše število privatnih industrij, obrtniki in kmetije). Nič ne misli s administrativnimi ukrepi in nasilno vplivati na razvoj privatnega sektorja, ampak mu nasprotno z ekonomskimi ukrepi omogočiti nemoten razvoj in mu dati celo pobudo za to. Pošteni in delovni obrtniki so nepogrešljivi sestavni deli gospodarstva mehanizma naše ljudske države in omogočiti bo treba popolno izkoriščanje kapacitete obrtniških obratov.

Pomebno vlogo pri izvrševanju mestnega plana morejo odigrati krajevni in rajonski ljudski odbori. Ti odbori bodo naloge plana približali ljudstvu, ki bo z novimi predlogi, s kritiko itd. pomagalo pri uresničenju teh nalog. V okviru mestnega plana si bodo rajoni in okraji

postavili svoje dopolnilne plane in tako do kraja razvili iniciativo za povečanje in preseg mestnega plana.

Pri razpravljanju o planu je treba nujno omeniti tudi prostovoljno delo. Lani in tudi že letos so prostovoljci prihranili mestnemu ljudskemu odboru sto-tisoče. Letošnji plan prostovoljnega dela je izdatna dopolnitev mestnega plana in kaže voljo meščanov do urejanja in gradnje mesta. Obveze za prostovoljno delo, ki so jih sprejeli člani množičnih organizacij, so del našega skupnega plana in bo z uresničenjem teh obvez zgrajenih mnogo cest, popravljenih zgradb, urejenih parkov, fizikalnih prostorov itd., kar bomo lahko vsi uporabljali, vendar to ne bo v breme mestnega proračuna.

Ob koncu je tovariš Maležič poudaril, da uresničenja petletnega plana ne bomo dosegli brez težav. Prvi dve leti petletke sta še posebno težki, zato ni prav, če govorimo samo o lepši bodočnosti, ki jo bomo s planom dosegli, pri tem pa zamolčimo, da pot, po kateri hodimo, ne bo lahka. V naših lokalnih podjetjih bo še marsikaj primanjkovalo surovin, strokovnih moči, prostorov, skladišč, na gradbiščih bo tudi letos primanjkovalo gradiva, mizarjev itd., našim trgovskim podjetjem bo primanjkovalo prevoznih sredstev. Zavedaj se, da naši narodi tako močni, da s svojimi silami urejajo svoj dom, nam mora dati moč tudi v naslednjih planskih letih. Svoj lepši dom gradimo, v katerem hočemo sadove svojega dela tudi uživati. Krepitev naše domovine Jugoslavije in večanje njene obrambne moči, pa bomo dosegli z izpolnitvijo Titovega petletnega plana. Z izpolnitvijo petletnega plana glavnega mesta Ljubljane, bomo dali svoj doprinos k skupnemu planu LRS in FLRJ, je končal svoj govor tovariš Maležič.

Naslednji referat je imel tajnik MLO tov. Kovačič, v katerem je nakazal glavne značilnosti mestnega petletnega plana. V diskusiji so se prijavi k besedi mnogi ljudski odborniki in utemeljili predloženi osnutek mestnega petletnega plana ter izjavili, da bodo glasovali za sprejem tega osnutka. Diskutanti so bili: Erna Podredgar, Franc Sitar, Tone Kodrič, dr. Tavčar, podpolkovnik Bravničar, Fran Onič, Franc Zajc, Anton Suhadolc in Franjo Krizaj.

Po diskusiji je skupščina prešla na glasovanje o predloženem osnutku petletnega plana. Odborniki so najprej glasovali za osnutek v celoti, nato pa v podrobnostih, tako da so z glasovanjem s priložili člen za členom. Končno so vsi 103 prijetni odborniki še pomenko glasovali in z navdušenim ploskanjem sprejeli petletni plan razvoja mesta Ljubljane v letih 1947 do 1951.

Še nekaj značilnosti iz petletnega plana mesta Ljubljane

Ker smo že v četrtkovi številki »Ljudske pravice« objavili glavne značilnosti petletnega plana za razvoj Ljubljane, bomo s primerjavo med letom 1946. oziroma 1947. in letom 1951. pokazali, kaj bo v nekaterih panogah prineslo uresničenje tega plana. Med najvažnejšimi nalogami, ki jih plan določa, je porast lokalne proizvodnje, katere vrednost se bo dvignila od 941 milijonov dinarjev v letu 1947. na 2 milijardi 88 milijonov v letu 1951. Zlasti se bo razširila prehranbena industrija in bo med drugim zgradil mestni odbor novo moderno pekarno, novo sodobno hladilnico, moderniziral klavnico itd. Tako bo Ljubljana iz mestnih pekarn leta 1951. dobivala letno 13.500 ton kruha (leta 1947. 1190 ton). Leta 1947. so mestna podjetja izdelala letno 1100 ton testenin, l. 1951. jih bodo izdelala 2500 ton. Proizvodnja marmelade se bo dvignila za 80%, ker jo bodo l. 1951. mestna podjetja izdelala 160 ton. Precej se bo razširila proizvodnja žganja in drugih destilatov (za 132%) ter sadnih sokov (za 85%). Ljubljana bo dobila poseben obrat za predelavo mleka, kjer ga bodo letno predelali 500 ton. Predvideno je tudi povečanje proizvodnje keksov, bonbonov, slaščic, mesa, otroške hrane itd.

Posamezne panoge kovinske industrije bodo s povečano proizvodnjo, kot je predvideno po planu, leta 1951. izdelale: 200 ton železnih kovinskih izdelkov (povečanje napram 1945 za 46%), 58 ton vijakov in žebeljev (67%), 61 ton mizarjske okovja (122%), 1000 komadov tehtnic (109%) itd. Kemična industrija bo zlasti povečala proizvodnjo izdelkov množične potrošnje: masti za usnje za 567%, parketnega loščila za 586%, raznih kemičnih izdelkov (sveče, muholovci itd.). V lesni industriji bo zvišana proizvodnja izdelkov za stavbo mizarstvo in sobnega netipiziranega kvalitetnega pohištva (l. 1951. bomo izdelali 1000 garnitur pohištva ali 150% več kot l. 1947). Industrija gradbenega materiala se bo precej razvila in izdelovala predvsem cementne izdelke (103% več kot l. 1947).

V tekstilni in usnjarski industriji bo treba poleg povečanja proizvodnje

predmetov široke potrošnje povečati predvsem pažnjo zboljšanja kvalitete in izbire. Leta 1951. bodo mestna podjetja izdelala 76.000 parov čevljev in iz odpadkov surovin izdelala 33.500 komadov raznih usnjenih galanterijskih predmetov. Mestna elektrotehnična podjetja bodo leta 1951 izdelala 2000 električnih kuhinjskih, 10.000 električnih likalnikov in 1000 električnih peči (v primerjavi z l. 1947. predstavlja to 264%, 100% in 900% povečanja).

Glavna značilnost, ki jo mestni petletni plan določa kmetijski, je povečanje pridobivanja zelenjave, krompirja in krme. Kljub temu, da predvideva plan zaradi neugodnih tal zmanjšanje žitne površine za 25%, se bo pridelok žita znižal le za 4%. Na dveh mestnih ekonomijah bo za 90 ha povečana orna površina, na 60 ha pa bodo izvedli apanje in peskanje zemljišč. Za dopolnitev prehrane v delavsko-uslužbenjskih menzah bo ustanovljenih 19 novih industrijskih ekonomij. Zaradi mehanizacije kmetijstva bo mogoče znižati število konj za 200 glav. Nasprotno pa se bo zvišal stalež goveje živine za 920 glav, prašičev za 740 glav in perutnine za 38%.

Znatne investicije so po planu namenjene zboljšanju komunalnih naprav. Zboljšana bo oskrba z vodo, za novo nastajajoči severni del mesta bo zgrajena nova mreža kanalov in za 84% se bo dvignilo število uličnih svetilk ter bo tako znatno zboljšana javna razsvetljava. Za prevoz tovorov bomo dobili nova tovorna vozila in zanje novo garažo, vse prometne ulice v mestu bodo tlakovane ter obnovljeni sedanji pločniki. Tramvajski promet bo znatno pridobil s 15 novimi motornimi tramvajskimi vozovi, 14 starih motornih voz pa bodo preuredili v motorne prikolice. Pri regulaciji Celovške ceste bo v tej petletki postavljen drugi tramvajski tir v dolžini 2200 m in na Tržaški cesti v dolžini 1700 m. Na progi Ljubljana-Jezica bo uveden trolejbusni promet in zgrajena nova garaža za trolejbus. — Za predelavo mrhovine bo urejena kafeleirija, ki bo istočasno izdelovala tudi živalsko krmo in oddajala industriji tehnične masčobe.

Špijonska skupina Bitenca Mirka bo odgovarjala za svoje zločine

Ljubljana, 10. aprila

V ponedeljek se bo pred Vrhovnim sodiščem LRS v Ljubljani začela razprava proti 12 članski skupini agentov tuje špijonske službe. Na čelu te skupine je vojni zločinec, bivši domobranski major in četniški komandant Bitenca Mirko, ki je bil v januarju l. l. ujet od organov UDB ob svojem ilegalnem bivanju v Ljubljani.

Pred sodišče bo prišla družina, katere pot je tipična za narodne izdajalce, podobna poti že obsojenih izdajalskih in špijonskih skupin. Med okupacijo so bili izdajalci v službi okupatorja in se borili proti lastnemu narodu, po porazu fašističnih okupatorjev in njihovih kvizlingov, po tako močnem udarcu, kot ga je zadala narodno osvobodilna vojska domači reakciji, pa so izdajstvo nadaljevali.

Tako je Bitenca Mirko kot vodilni član bivše SLS in takojmenovane »Jugoslovanske vojske v domovini« delal med okupacijo s šefi Gestapa na Gorenjskem in z njimi sodeloval proti narodno osvobodilnemu gibanju. Soklič Janko, Zekar Aleksander in Krek Alojzij so sodelovali z Gestapom pod krinko takojmenovane četniške ilegale. Na tej poti so ostali vse do konca vojne, po osvoboditvi pa so pod drugimi gospodariji nadaljevali svoje zločinsko delo proti lastnemu narodu. Ko pa so videli, da pri svojem izdajalskem delu nimajo nikake zaslombe pri ljudstvu, da ne bodo mogli uspešno motiti razvoja naše domovine in njene socialistične graditve, so zaradi svojega globokega sovraštva do vsega ljudskega, do svojega naroda padali vedno globlje v blato plačane špijonaže in izdajstva. V svojem brezmejnem odporu proti lastnemu ljudstvu so podpihovali, prosili in rotili tujca, naj jim pomaga razbiti to zgledno enotnost naših narodov, proti kateri so sami brez moči. S pomočjo mednarodne reakcije so nameravali ponovno polastiti se oblasti in vzpostaviti protiljudsko oblast narodnega in socialnega zatiranja. V svoji bolni ambiciji, da se bodo s pomočjo tuje oborožene intervencije polastili oblasti, so preko tujih špijonskih služb — kakor obsojeni izdajalci in špijoni v nekaterih prejšnjih procesih — dajali material za vojnoukrajško propagando mednarodni reakciji, hoteč z grožnjami vojne tujih sil proti FLRJ ustvarjati vojno psihozo in zavreti delovni polet ljudstva pri izpolnjevanju petletnega plana. Toda ta izdajalska družina med našim ljudstvom ni našla nobenega odmeva, za svoje špijonsko delovanje si ni mogla v dveh letih zaradi budnosti in patriotizma ljudstva pridobiti nikogar razen nekaj protiljudskih duhovnikov in gestapovskih agentov.

Ti od inozemstva plačani in podpihovali narodni izdajalci, teroristi in špijoni so delali po navodilih vojnega zločince, obsojenega Mihe Kreka, ki vodi tako imenovani »Slovenski narodni odbor«. Ta odbor je samo nadaljevanje izdajalskega delovanja vseh protiljudskih klik iz dobe okupacije. Pri tem zločinskem delovanju so si, kakor so pokazali tudi dosedanj procesi, vlogi med seboj razdelili tako, da pred javnostjo vodita razbojniške kriminalne tope, ki iz Avstrije vpadajo na ozemlje FLRJ, vojni zločinec Glušič Andrej in špijon Vauhnik v Švici, glavni vodja pa je Miha Krek, ki kljub temu, da ve, da je njegovo delo brezplodno, zavaja tisoče emigrantov in jim prikriva resnico ter usmerja vso svojo aktivnost v to, da bi dosegel intervencijo tujih sil proti lastnemu ljudstvu.

Narodi Jugoslavije vedo, koliko potokov krvi so prelili za svojo neodvisnost in koliko gorja jim je prizadejal tujec, na katerega se danes polagajo vse nade emigrantske bande teh izdajalcev in ostanki domačih protiljudskih elementov. Ni večjega zločina nad ljudstvom kot iskanje pomoči pri njegovih zunanjih sovražnikih in ni večje nesreče za narod kot je ta, da bi se pustil vplivati od tujih sil! Narodi Jugoslavije, stoletja zatirani, smatrajo priborjeno neodvisnost za svojo največjo pridobitev ter z gnušom in prezirom gledajo na izdajalsko in brezplodno početje raznih Krekov, Vauhnikov in njihovih pomagačev ter vse, ki jim skušajo škodovati pri graditvi države, lepšega in srečnejšega življenja, ter vse tiste, ki izdajajo in vohunijo in kličejo tujca v deželo, sodijo po zakonu.

POPRAVEK

Beograjska »Politika« je v petek 9. t. m. objavila članek o velikih količinah blaga, ki ležijo v skladiščih. Med drugim je v članku rečeno, da generalna direkcija za cementarne zadržuje 8 milijonov ton naročenega cementa. Ta članek smo po »Politiki« objavili tudi mi. V včerajšnji številki »Politike« je izšel popravek, da generalna direkcija za cementarne zadržuje 8.000 ton cementa, ne pa 8 milijonov ton. S tem popravljamo napako tudi mi.

PLENUM SLOVANSKEGA KOMITEJA SLOVENIJE

bo v ponedeljek, 12. aprila, ob 10. uri dopoldne. Dnevni red: 1. Predsednik dr. Ferdo Kozak: Otvoritev, uvodne besede: Novo slovensko gibanje in današnji čas. 2. Minister Ivan Ruge: Varšavski in praški plenum Veelslovenskega komiteja. 3. Minister dr. Jože Potrč: Poročilo o delu Slovenskega komiteja Slovenije; tehnično poročilo. 4. Kooptacija novih članov. Slučajnosti. — Plenum bo v prostorih Slovenskega komiteja, Wolfova 1-III.

NOV PRISPEVEK V BOJU ZA MIR, PROTI KLEVETAM IN HUJSKANJU REAKCIONARNEGA TISKA

Resolucija mednarodne konference za svobodo tiska in informacij

Ženeva, 10. aprila (Tanjug). Komite št. 1 konference Združenih narodov za svobodo tiska in obveščanja je soglasno sprejel tole resolucijo:

Smatrajoč, da so dali narodi sveta z ustanovitvijo OZN konkretno obliko svojemu sklepu, da bodo zaščitili človeštvo pred vojnimi nesrečami in preprečili obnovo nacističnega, fašističnega ali kakršnega koli drugega napada, smatrajoč dalje, da je pravičen in trden mir v znatnem delu odvisen od svobodnega obveščanja vseh narodov z resničnimi in poštenimi informacijami in od občutka odgovornosti, s katerim išče vse osebe tiska in drugih obveščevalnih sredstev resnico ter ugotavlja dejstva, in smatrajoč končno, da so neločena poročila, ne točno in napačno prikazovanje dejstev ter njihovo namerno slabo ter zlonamerno tolmačenje povzročili narodu napake in resno škodo pri njihovem dobrem medsebojnem razumevanju, se konferenca za svobodo obveščanja pridružuje resolucijam, sprejetim na drugem zasedanju generalne skupščine OZN glede propagande, ki ima namen podpreti ali izzvati grožnje miru, uničenje miru ali napade, kakor tudi glede razširjanja lažnih in klevetniških vesti,

Konferenca izjavlja, da je vsaka takšna propaganda v nasprotju s smotri Združenih narodov, ki so razloženi v

Ustanovni listini, in da predstavlja najvažnejši problem, ki zahteva takojšnje ukrepe. Konferenca slovesno obsoja propagando, ki izkiva, ali pa skuša izkivati, oziroma podpirati kakršne koli grožnje miru, kršitev miru, napade in vse lažne in klevetniške vesti vseh organov obveščanja, bodisi vladnih, bodisi zasebnih, ter ugotavlja, da lahko tako ravnanje samo poveča nerazumevanje ter nezaupanje med narodi in spravi v nevarnost močan mir, ki je smoter Združenih narodov.

Konferenca odločno poziva vse osebe tiska in drugih sredstev za obveščanje v vseh državah sveta, kakor tudi osebe, ki odgovarjajo za njihovo delo, naj služijo interesom prijateljstva, razumevanja in miru ter izpolnjujejo svoje naloge točno, nepristransko in z občutkom polne odgovornosti.

Konferenca izraža svoje globoko prepričanje, da morejo samo tisti obveščevalni organi, ki lahko svobodno iščejo in širijo resnico, s čimer izpolnjujejo svojo odgovornost do ljudstva, prispevati k boju za pobijanje nacistične, fašistične ali kakršne koli druge napadalne propagande. Zato priporoča konferenca za svobodo obveščanja, naj vse države store na svojem področju ukrepe, ki jih bodo smatrale za primerne za izpolnitev te resolucije.

Delo Ustavodajne ljudske skupščine LR Rumunije

Z glasovanjem za fronto ljudske demokracije je rumunsko ljudstvo glasovalo tudi za novo ustavo

Bukarešta, 10. aprila (Tanjug). Včeraj se je pričela v Veliki ljudski skupščini diskusija o načrtu ustave Rumunske ljudske republike. Prvi je govoril minister za trgovino in industrijo Gheorghiu-Dej, ki je v imenu rumunske delavske partije izrazil odločnost rumunskega delavskega razreda, da z vsemi silami pomaga pri uresničenju nove rumunske ustave, ki odpira državi nove perspektive za izgradnjo boljšega življenja širokih ljudskih množic.

Gheorghiu-Dej je opozoril na dosedanje pridobitve rumunske ljudske demokracije in poudaril pomen sklenjenih pogojev o prijateljstvu, sodelovanju in medsebojni pomoči s sosednjimi državami ljudske demokracije, ki Rumuniji zagotavljajo nacionalno neodvisnost in svoboden demokratski razvoj. Obsodil je tudi poskuse tujih imperialistov, ki hočejo s

pomočjo razlaščenih veleposestnikov in propadlih reakcionarnih politikov ovirati razvoj Rumunske ljudske republike.

Na volitvah 28. marca je rumunsko ljudstvo dokazalo svojo odločnost, da bo samo upravljalo svojo usodo, in z glasovanjem za Fronto ljudske demokracije je ljudstvo glasovalo tudi za novo ustavo svoje republike, za katere ustvaritev so se borile demokratske sile z rumunskim delavskim razredom na čelu.

Gheorghiu-Dej je na koncu izjavil, da delavski razred, združen v enotni delavski stranki, avangardi rumunskega naroda, soglasno glasuje za novo ustavo, ki zagotavlja izvojevanje pridobitve delovnega ljudstva v njegovi borbi za ustvarjenje boljšega življenja, v katerem ne bo izkoriščanja človeka po človeku in v katerem bodo vsa bogastva pripadala delavcem mest in vasi.

Položaj v Čehoslovaški

Skupna lista vseh strank Narodne fronte na bližnjih volitvah

Praga, 10. aprila (Tase). Centralni komite Čehoslovaške komunistične partije je sprejel predlog centralnega sindikalnega sveta za postavitve skupne liste kandidatov vseh strank Narodne fronte na prihodnjih volitvah v parlament. Ta sklep so sprejeli na izredni seji Centralnega komiteja Komunistične partije. Gottwald je poudaril življenjsko potrebo

utrditve enotnosti naroda v deželi. Naglasil je, da so ideje enotne kandidatne liste množice ugodno sprejele. Druge politične stranke se tudi strinjajo s to idejo. Kar se pa tiče nasprotnikov Narodne fronte, je dejal Gottwald, im nihče ne prepoveduje ustanovitve opozicijskih strank in udeležiti se volitev.

pa tudi vzgojiti nove kadre in funkcionarje, ki bodo sodelovali pri izgradnji socializma.

V resoluciji je posebno poudarjeno, da bo treba dveletni gospodarski načrt izpolniti do 28. oktobra, zaradi česar je treba izdelati nove operativne načrte proizvodnje, zboljšati kakovost proizvodnje in organizirati prostovoljne delovne brigade. Sindikati izražajo popolno zaupanje Gottwaldovi vladi ter trdno stoji za njenim programom.

Nasilje grških monarhofašistov nad slovenskim prebivalstvom v Egejski Makedoniji narašča

Praga, 10. aprila (Tanjug). Predstavnik grškega odporiškega gibanja, ljudski poslanec Maksimos, ki je na obisku v Pragi, je izjavil na tiskovni konferenci, da čedalje bolj narašča nasilje monarhofašistov nad slovensko manjšino v Grčiji.

50.000 Makedoncev je v pregnanstvu, 50.000 v zaporih, 25.000 pa jih je pobegnilo pred nasiljem v tujino. Industrija in kmetijstvo v Egejski Makedoniji sta uničeni, vasi požgane po ameriških letalih, solunsko pristanišče pa je popolnoma mrtvo.

MONARHOFASISTI PRESELJUJEJEJO DEMOKRATIČNO PREBIVALSTVO

Atene, 10. apr. (Tass). Grški listi pišejo: Na bližnjem zasedanju monarhofašističnega »Sveta narodne obrambe« bodo proučevali vprašanje »čistke« nevarnih oseb in simpatizerjev demokratske vojske na področjih vojaških operacij. Generalni štab je mnenja, da je treba preseliti okrog 200.000 ljudi. — Smatrajo, da bodo iz mnogih vasi povsem izselili prebivalstvo.

ALBANSKI RDEČI KRIŽ PREVZEL V OSKRBO 2000 GRŠKIH OTROK

Tirana, 10. aprila. ATA poroča: Te dni je prispelo v Albanijo okrog 2000 grških otrok, ki so morali zapustiti svojo domovino zaradi neprestanega bombardiranja, barbarskega ravnanja in nasilja grških monarhofašistov. Otroci so slabo oblečeni in so v obupnem zdravstvenem stanju. Albanski Rdeči križ je prevzel naše skrb za nastanitev in prehrano otrok.

Zveza primorskih partizanov zahteva sodni postopek proti ubijalcem tov. Planinška

Trst, 10. aprila.

Zveza primorskih partizanov opozarja v svojem proglasu vse prebivalstvo, da skuša neofašizem pod pokroviteljstvom imperializma dvigniti glavo in preiti kakor v prvi povojni dobi v odkrit napad proti demokratičnim ustanovam in osebam.

Zveza partizanov zahteva, da vojaška vlada takoj sodno nastopi, tako da bo vsem odgovornim, v prvi vrsti pa tistim, ki take zločine naročajo, dokončno onemogočeno nadaljevati njihovo zločinsko delo.

H koncu poziva Zveza partizanov vse demokratično prebivalstvo z borci partizanskega gibanja na čelu, naj brani mir in svobodo Tržaškega ozemlja, ki sta plod naše zmage nad nacifašisti.

Poljski delavci goriške pokrajine stavekajo

Trst, 10. aprila (Tanjug).

Poljski delavci goriške pokrajine so proglasili večeraj splošno stavko, ker ni bil dosežen sporazum z Zvezo delodajalcev o sklenitvi kolektivne pogodbe. Poljski delav-

ci zahtevajo, naj jim delodajalci priznajo enake pravice, kot jih imajo industrijski delavci, in sicer osemurni delovni dan ter nagrade. Ker Zveza delodajalcev neče popustiti, se bo stavka verjetno nadaljevala.

Fašistični teror nad Slovenci v Kanalski dolini

Trst, 10. aprila (Tanjug). Iz Kanalske doline poročajo o nadaljnjem raznarodovanju Slovencev s strani italijanskih oblastí. Skoraj vsak dan prihajajo v Rajbel, kjer živi večina Slovencev, novi Italijani iz južne in srednje Italije, ki pod geslom »Ven s Ščavi« terorizirajo in napadajo slovenske rudarje in delavce, da bi jih s tem prisilili k izselitvi. Slovenci v Rajblu še nimajo svojih slovenskih šol in so slovenski otroci prisiljeni obiskovati italijanske šole. Kljub dogovoru med Italijo in Jugoslavijo italijanske oblasti v Kanalski dolini še do danes niso dale Slovincem dvoletniških dovoljenj za prehod meje.

Slovenska mladina na Koroškem gradi prosvetni dom v Žitarivasi

Celovec, 10. aprila.

Na letošnjem plenumu Zveze mladine za Slovensko Koroško se je mladina obvezala zgraditi dva prosvetna doma. V Žitarivasi in v Skofljah.

Prvi dan mladinskega tedna 21. marec je mladina proslavila s pričetkom del pri gradnji prosvetnega doma v Žitarivasi. Ta dan so se zbrale prve skupine. Od takrat prihajajo na gradilišče nove skupine iz vse Slovenske Koroške. Kmetje iz Žitarivasi in okolice pa pomagajo z vošnjami. Po vsej Koroški zbirajo prispevke in gradbeni material. Za dobre organizatorje in delavce so se posebno izkazali mladinci in mladinke, ki so lansko leto sodelovali pri gradnji mladinske proge »Samac-Sarajevo«.

Nov dom v Žitarivasi bo velik prispevek k slovenskemu kulturno-prosvetnemu življenju v Podjuni.

Celovška varnostna direkcija

Celovec, 10. aprila.

Vsa slovenska prosvetna društva so podpisala protest proti ukrepu koroške policijske oblasti, s katerim je proglasila novoizvoljeni osrednji odbor Slovenske prosvetne zve-

ze za ilegalen. V protestu ugotavljajo društva med drugim:

»Z vso odločnostjo protestiramo proti ukrepu varnostne direkcije za Koroško, ki hoče negirati sklepe slovenskih kulturnih društev, sklenjene na obtem zboru Slovenske prosvetne zveze 12. marca 1948 v Celovcu. Notranja organizacija Slovenske prosvetne zveze in volitev Osrednjega odbora Slovenske prosvetne zveze je izključno zadeva slovenskih kulturnih društev in njihovih delegatov ne pa varnostne direkcije za Koroško. Ta akt varnostne direkcije je člen v več vrstah ukrepov, ki nam pričajo o sovražnem stališču oblasti do kulturnega življenja in udejstvovanja koroških Slovencev.

Zahtevamo da varnostna direkcija nemudoma prekliče svojo protidemokratsko izjavo o obtem zboru Slovenske prosvetne zveze in prizna novoizvoljeni odbor Slovenske prosvetne zveze, ki uživa popolno zaupanje slovenskih kulturnih društev.

Na neštete zahteve ljudstva in na zadnji protest, ki so ga podpisala vsa prosvetna društva je morala celovška varnostna direkcija končno preklicati svoje stališče in priznati novoizvoljeni odbor SPZ.

V Bogoti, kjer zaseda panameriška konferenca, je izbruhnila oborožena vstaja

Kolumbijsko ljudstvo se je z orožjem uprlo protidemokratski politiki konservativne stranke — Upornikom se pridružuje vojska in policija — Demonstracije pred veleposlaništvom ZDA

Bogota, 10. aprila (Tanjug). Associated Press poroča, da je izbruhnila včeraj popoldne oborožena vstaja v prestolnici Kolumbije Bogoti in da so zaradi tega panameriško konferenco, ki zaseda v tem mestu, odložili za nedoločen čas.

Do oborožene vstaje je prišlo po umoru znanega voditelja liberalne stranke Jorga Elisiera Gaetana, ki so ga ubili pristaši vladne konservativne stranke. Ogorčene množice meščanov, ki so jih vodili liberalni prvaki, katerim se je pridružila tudi vojska, so se uprle vladavini konservativcev. V prvih popoldanskih urah jim je uspelo zavzeti večje število ministrstev in radijsko postajo. Liberalnim silam je uspelo začasno prevzeti oblast v mestu. Uporniki so naslovili po radiu proglas na narod o prevzemu oblasti in pozvali vse napredne elemente v borbo proti konservativni vladi Ospina Pereza.

Po kasnejših poročilih iz Bogote je upornikom uspelo na jurji zavzeti poslopje parlamenta, v katerem zaseda panameriška konferenca. Člani in osebe delegacij so še vedno v tretjem nadstropju poslopja pod zaščito vladnih čet. Vladnim četam je kasneje uspelo potisniti upornike iz poslopja parlamenta. Poslopje pa je še vedno obkoljeno od množice upornih meščanov, ki so ponovili več juršev.

Reuter poroča, da so poslali po radijski postaji v Bogoti proglas na prebivalstvo Kolumbije, v katerem sporočajo, da je liberalna stranka prevzela oblast v prestolnici in da je znani liberalni prvak dr. Daríja Encanda postavljen za začasnega predsednika republike. V proglasu je rečeno, da se je večina oboroženih sil v državi priključila upornikom. Pričakujejo, da bo Encanda kmalu objavil sestavo svoje vlade.

Reuter tudi poroča, da je kolumbijska Konfederacija dela proglasila splošno stavko v vsej državi. V imenu vodstva Konfederacije je pozval pravni svetovalec Konfederacije dela Carlos Henry Paraja vse napredne elemente, v prvi vrsti delavstvo, naj se oboroži in pridruži vstaji. Sporočil je, da zavzema narodna

vstaja vedno večji obseg in da so se upornikom pridružile znatne sile vojske in policije.

V poročilih je rečeno, da je prebivalstvo ob pouličnih borbah in ogorčenih množičnih demonstracijah demonstriralo pred ameriškim veleposlaništvom. Na poslopje veleposlaništva so vrgli bombo in požar besni v tem delu mesta.

AFP poroča v zadnjem poročilu, da nadzorujejo uporniki vse važnejše kraje v Kolumbiji. Ista agencija poroča, da se večina delegacij pripravlja na odhod iz Bogote.

Zvedelo se je, da je ameriški zunanji minister Marshall, ki se tudi mudi v Bogoti, zahteval, naj bi panameriška konferenca nadaljevala z delom v Washingtonu.

Izdajaleko umorjeni Gaetan je užival največji ugled med delavci in srednjim slojem. V svoji borbi proti reakcionarni vladi predsednika Pereza se liberalci naslanjajo na rastoče nezadovoljstvo ljudstva s konservativno protidemokratsko politiko.

VREMENSKO POROČILO HIDROMETEOROLOŠKE SLUŽBE

Stanje dne 10. aprila: Nad zapadno Evropo se je razvil samostojni barometrični maksimum, ki se širi proti srednji Evropi in Skandinaviji. Slabo vreme se je danes premaknilo na Madžarsko in Jugoslavijo, medtem ko se v Sloveniji lasni. Najnižja temperatura je bila v Sloveniji med -2 (Planina) in +4 (Maribor, Ajdovščina -9, najvišja na med +8 (Jezorsko in +14 (Ljubljana), v Ajdovščini +18. Dolgoročna napoved za prihodnji teden (od 12.-18. aprila): Padavine je pričakovati 2. (manjše oziroma krajeve), 14., 16. in 18. aprila. Z večjimi ohlaiditvami je računati 16. in 18. aprila. Najbolj sončni dan v celotni teden je pričakovati 15. aprila.

VREMENSKA NAPOVED

Vremenska napoved za nedeljo, dne 11. aprila. Po večini sončno, čez dan toplo.

DRUŠTVO ZA KULTURNO SODELOVANJE SLOVENIJE Z ZSSR

ima v ponedeljek, dne 12. t. m. svoj

REDNI OBČNI ZBOR

ob 5. uri popoldne v prostorih Slovenskega komiteja, Wolfova ulica 1-III. Vabimo vse člane in članice kakor tudi vse prijatelje društva, da se obnega zboru udeležijo.

ODBOR.

Dvig proizvodnje in izboljšanje nove trgovine — glavna naloga kmetijskih zadrug

Razni dopisi, ki jih dobivamo s terena, nam kažejo, da ljudje še vedno ne razumejo bistva kmetijske zadrug in v zvezi s tem tudi ne nalog zadrug v trgovini po vezanih cenah, ne pomena te trgovine. Iz Hajdine pri Ptuj nam pišejo: »Ljudje pravijo: Čemu naj pristopimo kot člani (v zadrugi), plačamo 150 din in jamčimo z desetkratnim zneskom še dve leti po smrti, če pa dobi blago vsak, ki je prinesel protivrednost, in v prosti prodaji, ter se nikogar ne vpraša, če si član ali ne. Torej je postalo članstvo čisto nepotrebno...«

Res je, da more kmet prodajati svoje proizvode, za katere so določene vezane cene, v vsaki zadrugi, ne glede na to, ali je član zadruga ali ne, dobi za blago poleg denarja tudi bone, za katere bo zopet mogel v vsaki zadrugi kupiti industrijsko blago. Toda iz tega ne moremo napraviti zaključkov, da je članstvo v zadrugi postalo nepotrebno. Prvič že sama uredba določa, da moremo samo zadruga prodajati po vezanih cenah, zadruga pa brez članstva ni. Drugič pa zadruga ne sme biti samo trgovina, ki odkupuje kmetlove pridelke in mu prodaja industrijske izdelke. Če bomo v zadrugi videli samo trgovino in imeli do nje morda celo tak odnos kakor do vsake privatne trgovine, da ne bomo gledali v njej lastnega podjetja, na katerega se bomo v prvi vrsti naslonili pri izboljševanju svojega gospodarstva, od zadruga res ne bomo imeli mnogo koristi.

Kmetička zadruga danes ne sme biti samo trgovina. Trgovina je samo en sektor njenega dela in niti ne najpomembnejši. Osnovno vprašanje v kmetijstvu je danes dvig proizvodnje. Le po tej poti bomo zadovoljili potrebe industrije po surovinah in prehranske potrebe našega ljudstva, le po tej poti bomo tudi mogli izdatno izboljšati življenje kmetijskega ljudstva. Pri nas imamo n. pr. malo nižinskega sveta, še ta pa je zamočvirjen s kislo sestavo tal. Če ga bomo izsušili, bomo plodnost tal nekje dvignili tudi štirikratno in petkratno. Takega dela se morajo predvsem lotiti zadruga. Od takega dela bo imel vsak kmetovalec neposredne koristi. Prav tako tudi od oprejanja tal, od ureditve in izboljšanja pašnikov itd., za kar bodo morale predvsem skrbeti zadruga. Naša živinoreja trpi veliko škodo zaradi jaloosti krav, vprašanje umetnih oplojevalnic bodo v prvi vrsti rešile zadruga. Prav tako bodo pomagale pri selekciji živine, pri predelavi živinorejskih produktov. V gozdarstvu zadruga ne bodo skrbela samo za sežnjo in spravljajanje lesa, temveč tudi za gozdozgojbo in nego gozda. Ogromne naloge imajo zadruga tudi pri dvigu sadjarstva, vinogradništva, pri dvigu hektarskega donosa njivskih rastlin, pri mehanizaciji in rajonizaciji kmetijstva. Zaradi tega je nujno, da kmetijsko zadrugništvo čimprej dvignemo od trgovine na izpolnjevanje ostalih nalog za dvig proizvodnje. Čimprej je treba pri napredkih ustanoviti odseke, ki so v posameznih okoliščinah potrebni. Pravilno bomo mogli te naloge izvesti le, če bomo prilegili v zadrugi in k aktivnemu sodelovanju v zadrugah večino naših kmetovalcev. Če pa bomo mislili, da je zadruga danes nepotrebna, ne bomo prišli na zeleno vejo, naše kmetijstvo bo še naprej životarlo, kakor je životarlo v stari Jugoslaviji, kmet pa bo nadaljeval svoje težko življenje.

K dvigu kmetijske proizvodnje bodo prav vezane cene mnogo pripomogle. Z novo uredbi je kmetu zagotovljeno mnogo več industrijskih proizvodov, kakor jih je dobival do zdaj. To mu bo brez dvoma v izpodbudo, da bo hotel čim več pridelati, pa tudi čim več spraviti na trg. Nova trgovina po vezanih cenah mu omogoča, da si bo v bodoče mogel nabavljati več kmetijskega orodja kakor doslej, kar bo tudi vplivalo na dvig kmetijske proizvodnje. Država pa bo s vezano trgovino zajela več kmetijskih proizvodov kakor doslej, preskrba delavstva in nameščenstva se bo izboljšala, kar bo nedvomno še povečalo njihov delovni elan, dvignila se bo njihova storilnost, naša industrija bo iz dneva v dan večala svojo proizvodnjo. Treba se je zavedati, da smo mogli preiti k novemu sistemu trgovine zahvaljujoč se naporom našega delavstva, ki je dalo vse od sebe, da lahko danes krijemo več potreb po industrijskem blagu, kakor smo jih krili doslej. Ni pa naša proizvodnja še tolikšna, da bi mogla kriti vse potrebe. Danes zaradi tega tudi še ni mogoče odkupovati vseh kmetijskih pridelkov po vezanih cenah. Toda z nadaljnjimi napori našega delavstva, z rastjo naše industrije bomo v stanju nuditi kmalu vse več, obseg predmetov za vezane cene se bo širil.

Iz že omenjenega in še iz drugih dopisov smo tudi razvideli, da nekateri mali kmetje napačno razumejo uredbi o vezanih cenah in se pritožujejo, češ, velikim kmetom nudi država vse, nam pa nič. Nasprotniki ljudstva skušajo to nerazumevanje izrabljati in lažno tolažiti, da je namen obdani uničiti malega kmeta, vse vprek nagnati le ljudi v tovarne itd. Ti tudi prišepetavajo našemu malemu kmetu, da je danes za njega zadruga nepotrebna, ker nima kaj prodati in zato tudi ne more ničesar kupiti v njej po vezanih cenah. V resnici pa bomo prav malemu kmetu zadruga največ koristile, seveda, če ne bodo samo trgovine, temveč bodo s svojimi odseki skrbela tudi za proizvodnjo. Z dvigom kmetijske proizvodnje se bo izboljšalo življenje tudi malemu kmetu. Prar z graditvijo mreže ljudskih zadrug skuša ljudska oblast najbolj pomagati malemu kmetu. Toda ljudska oblast pomaga malemu kmetu tudi na drug način, z davčno politiko, z ustanavljanjem strojnopraktorskih postaj, s

katerimi malega človeka čim bolj osvobajajo odvisnosti od velikega kmeta, s agrarno reformo itd. Tudi nove uredbe upoštevajo malega kmeta, saj imamo uredbi o preskrbi nežitlorodnih pokrajin, o preskrbi pasivnih in v vojni opustošenih predelov. Res je, da se poudarja, da je potrebno, da gre delovna sila, ki na kmetiji ni neobhodno potrebna, v industrijo, v gozd ali drugam, ker nam je po eni strani delovna sila povsod kravo potrebna, po drugi strani pa je tak človek doma le životarlo, medtem ko bo v novem poklicu začel lepše življenje. Toda s tem nikakor ni rečeno, da morajo vsi s kmetije. Potrebna delovna sila bo ostala doma in mora ostati doma. Tem ljudem bo ljudska oblast še naprej nudila vso pomoč, kolikor je pač v danih razmerah možno.

Poleg drugega se prodaja po vezanih cenah sol, petrolej, žgalice in drugo. Prav pri tem so nekateri skušali sejati nerazpoloženje malih kmetov, češ, prodati nimate kaj, zato boste le reči plačevali dražje in še v okrajni magacin boste morali hoditi (zadruga more prodajati samo predmete vezane trgovine, garantirane preskrbe in tiste predmete, ki se prodajajo popolnoma svobodno). Toda z odkupom jajc, perutnine, zdravilnih zelišč, v bodoče tudi mleka po vezanih cenah, je dana možnost, da pridejo do bonov tudi tisti, ki trenutno res ne bi mogli ničesar drugega prodati.

V pogledu razdeljevanja umetnih gnojil nam omenjeni dopisnik piše: »Tisti, ki nimajo kaj zamenjati, so spet na zadnjem mestu.« Po navodilih, ki smo jih v »Ljudski pravici« že objavili, je treba pri razdeljevanju umetnih gnojil najprej upoštevati državne in industrijske ekonomije, nato obdelovalne zadruga, potem kmete pridelovalce industrijskih rastlin in semenskega blaga, potem pa tiste kmete, ki bodo kupovali gnojila po vezanih cenah, ostanki pa bo prišel na svobodni trg po višjih cenah. Tak način razdeljevanja so zahtevale potrebe skupnosti. Potrebe po umetnih gnojilih so danes večje kakor pred vojno, po drugi strani pa nam nekateri gnojil primanjkuje, posebno fosforatnih, torej je treba razpoložljiva gnojila razdeliti tako, da bo imela skupnost največ koristi. Če bomo pridelali dovolj dobrega semenskega blaga, bo imel od tega korist tudi mali kmet, če bomo preskrbeli surovine našim tovarnam, s povečanim odkupom kmetijskih proizvodov pa živila našim delavcem, se bo industrijska proizvodnja dvignila, od kmeta bomo mogli odkupovati po vezanih cenah tudi take predmete, ki jih danes še ne moremo. Od tega bo imel korist tudi mali kmet. Tako je treba razumeti potrebe skupnosti. Strinjamo pa se s dopisnikom, da z gestom: »Kdor ne daje skupnosti, ne bo tudi od nje prejemal, ne moremo brez premisleka razmetavati vse vprek. Mali kmet je skupnosti že veliko dal i med vojno i zdaj. Ljudska oblast se bo še naprej opirala nanj in mu tudi nudila vso možno pomoč. Z odločbo, da je mogoče v nekaterih predelih vnaprej kontrahirati oddajo vina in krompirja in zato dobili predjem, in v zvezi s ostalimi predmeti, ki se odkupujejo po vezanih cenah, se do neke mere omogoča, da tudi mali kmet pride do bonov za nabavo umetnih gnojil. Res pa je treba paziti zaradi novega načina trgovine, da ne bi umetna gnojila kje običajno v skladiščih, medtem ko bi jih drugod primanjkovalo. Da se to ne bo zgodilo, so odgovorna vodstva zadrug in poslovnih zvez ter ljudski odbori. Množična kontrola pa naj bo motor vsem trem.

Če smo napisali, da trgovina ni več najpomembnejši sektor zadrugnega dela, pa s tem ni rečeno, da bi lahko zadruga ta sektor zanemarila. Narobe, prav zdaj, ko se je začela vezana trgovina, ko smo še v začetnih težavah, ko nam manjka kadra, ko nimamo izkušenj in ko je od uspešne vezane trgovine odvisen dvig proizvodnje, je potrebno, da zadruga posveti novi trgovini vso svojo skrb. Marsikatero neršečnost povzročajo zadruga ali okrajne poslovne zveze s svojim okorelim delom. Prinesli smo že poročilo, da zadruga v Laporu ni imela petroleja, njena poslovna zveza v Poljčanah pa ga je imela v skladišču 10.000 kilogramov. Iz postojanskega okraja so nam pisali, da so morali ljudje iz Palčja in Zagorja po sol v Knežak. Tam so dobili tudi globlin in druge malenkosti, ki jih v domači zadrugi ni bilo. Tu vidimo delo dobrih in slabih zadrug. Prve si znajo preskrbeti blago, druge pa ne. Soli je dovolj, samo pravočasno jo je treba naročiti. Nikoli ni trgovec čakal, da bo blago samo od sebe prišlo v trgovino. Tudi nekatere zadruga bodo morale postati bolj iniciativne. V uredbi je na primer določeno, da bodo zadruga odkupovali po vezanih cenah tudi perutnino, toda samo tiste, ki bodo vnapre sklenile pogodbe z državnimi odkupnimi podjetji. Nujno je torej, da se poslovodje zadrug pobrigajo za to.

H koncu pa je treba poudariti še to: vsaka zadruga bo taka, kakršno bo njeno članstvo. Če se bodo člani zanimali za delo zadruga, če bodo z nasveti in kritiko pomagali upravnemu odboru, bo zadruga dobra. Res so težave s kadrom, ki ga imamo premalo in je neizkušen, toda la kader se bo izpopolnjeval. Kolikor pa kdo le ne bi odgovarjal za delo v zadrugi ali v poslovni zvezi, ga je treba odstraniti. Nujno pa je tudi, da ljudski odbori, OF in druge množične organizacije nudijo zadrugam vso pomoč. Predvsem pa je potrebno ljudem še in še pojasnjevati, kakšne so naloge novih zadrug, kakšen je namen nove trgovine po vezanih cenah in kaj ta delovnemu ljudstvu nudi.

KRATKE GOSPODARSKÉ VESTI IZ VSE DRŽAVE

NOVA NAJVEČJA TOVORNA LADJA NAŠE TRGOVSKE MORNARICE. Nedavno je naša trgovska mornarica prevzela tovarno ladjo »Bosna«. Nosilnost te ladje, ki je bila leta 1926. zgrajena v Bremenu, znaša 12.293 ton. Parnik so temeljito popravili in preuredili v Kielu.

NARAŠČANJE PROIZVODNJE V »JUGOKOMBINATU OBUŠTE IN GUMIJA«. Med drugimi uspehi je treba zlasti omeniti, da so letos dosegli za 10% boljše kakovost izdelkov. Usposobili so mnogo strokovnih moči. Zadnje čase so priredili deset strokovnih tečajev. V prvem letošnjem trimesečju so dosegli velike uspehe v proizvodnji. Proizvodnjo so presegli povprečno v vseh oddelkih za 9%.

UREDITEV RIBOLOVA OB DALMATINSKI OBALI. Po starem običaju so prej ribiči iz posameznih krajev smeli loviti le na področju svojih krajev, kar je zelo oviralo napredek ribištva. Zdaj je ta škodljiv običaj odpravljen in ribiči si delijo področja z žrebanjem tako, da smejo med vso letošnjo sezono loviti plavice na vsem področju svojih krajev. To bo vsekakor ugodno vplivalo na ribolov v letošnji sezoni; pričakovati je treba, da bo ribolov na plavice precej boljši kakor lani, zlasti še, ker so ugodnejše vremenske in druge razmere.

POMLADNA SETVENA DELA V VOJVODINI. Doslej je setev neovirano napredovala brez zamud. Do konca marca so posejali okrog 90% ovs, setveni načrt za pivovarniški ječmen je pa bil celo presežen za 14%. Ugodno vreme je omogočilo, da so lahko začeli sejati bolj zgodaj sladkorno peso in sončnice. Do konca marca so posejali že nad 63% površin, določenih za sladkorno peso, in okrog 30% zemljišč za sončnice. Tudi druga pomladna dela so dobro napredovala.

20. april - začetek odločilne borbe proti koloradskemu hrošču

»Koloradski hrošč je naš največji sovražnik!« — je dejal lani neki pridelovalec krompirja na Krškem polju. Ta škodljiv ogroža proizvodnjo naše glavne poljedelske rastline. Za 20 in tudi 30% jo more skoraj na mah znižati. Povrh pa še stroški za njegovo zatiranje. Ti niso majhna stvar. Sirojno zatiranje, redno škropljenje krompirišč, zaposlitev nujno potrebne delovne sile in zguba na pridelku znesejo 30.000 dinarjev izdatkov za vsak hektar. Pridelalec krompirja na isti površini ti pa vrže le 20.000 dinarjev. Torej: nerentabilnost — škoda in teška obremenitev pridelovalca, okrajnega odbora in vse republike.

S tem škodljivcem se borimo že dve leti. Letos stopamo v tretje. Stopamo v borbo, ki bo odločila — ali prevzem stalnega zatiranja koloradskega hrošča ali pa njegovo uničenje. Če tega doslej nismo dosegli — pa čeprav je v dveletni akciji sodelovalo 180.000 ljudi — so krive naslednje tri napake:

Okrajni ljudski odbori so akcijo zatiranja omalovaževali. Njemo vodstvo so poverili ljudem, ki so bili za to najmanj primerni. Zato je bila akcija šibka — nesistematična. Njena moč pa je prav v tem, da se enako skrbno izvaja na vsem področju. Popust na katerem koli sektorju more biti usoden za vso akcijo.

Z akcijo smo začeli prepozno — komaj tedaj, ko smo prejeli poročila, da je koloradski hrošč prilezel iz zemlje.

Letos bo drugače. Vsaki zakasnitvi se bomo izognili s pravočasnim začetkom pregledovanja krompirjevih nasadov. Hrošč nas ne bo več iznenadil. Pa tudi vodstvo akcije ne bo več centralizirano — bolj ali manj v rokah uprave za zaščito rastlin pri ministrstvu. Ta bo vodila evidenco, pomagala bo organizirati preglede, tudi

O nekaterih pomanjkljivostih pri izvajanju setvenega plana

Spomladna setev je v polnem teku. Kljub temu pa ji ponekod posvečajo premalo pozornosti. Tako v kamniškem okraju. Setvena komisija se sicer sestaja, pa ne razpravlja dovolj o najvažnejših vprašanjih: sklepanju pogodb, razdeljevanju semen in izvajanju setve sploh. Seveda ima to svoje posledice. Ena teh je ta, da je krajevni odbor Srednja vas »etveni plan samo sprejel, potem pa nič več. Niti na množičnem sestanku niso razpravljali o njem. Sicer pa »deluje« v tej vasi še lanska setvena komisija. Zato tudi poročevalska služba šepa. Svoje posledice utegne prav tako imeti premala skrb za ogrožen sektor — celotno področje krajevnega odbora Zlatno Polje in 10 ha odbora Srednja vas. Tod primanjkuje vprežne in delovne sile in gnoja.

Nasprotno je v sezamskem okraju. Setvena komisija dobro dela. Pravočasno in dobro so izvedli tudi setvene pripravke. Krajevne setvene komisije imajo situacijo v rokah. Drugače biti ne more, saj je v njih aktivno zastopana vsaka vas. Zato gre tudi poročanje dobro od rok. Le s strojnimi oranjem ni povsem v redu. Kmetje so sklenili pogodbe za 92 ha. USTROJ pa jim je dodelil le en traktor, ki ne bo mogel pravočasno opraviti dela.

Ponekod pa so se nerodno lotili razdeljevanja semen. Primer dravogradske poslovne zveze. Vsem je že razdelila seme, le krajevnemu odboru Črneče ne. Pač ni nalezla na priložnostno vožnjo tja čez. »Glodarin« — zrnje za zastrupljanje miši — pa je prejela že 18. marca, a ga do nedavnega še ni razdelila vsem krajevnim odborom.

Nekoliko drugače je v Srednji vasi v kamniškem okraju. Kmetijska

zadruga je imela delj časa na zalogi nekaj čebulčica in črne detelje, pa ju ni razdelila, ker ni bila seznanjena z navodili. Nasprotno so v okraju Gorica prejeli navodila o razdeljevanju semen, ko so ista po svojem že v glavnem razdelili kmetovalcem. Še večjo napako pa je zagrešila »Semenarna«, ki jim je prepoznala dodelila seme graha. Tod ga namreč sadijo že v novembru in decembru. Vreden graje je tudi primer poljčanske poslovne zveze. Ta dopušča, da se razdeljevanje krompirja vrši neenotno. Konjiška poslovna zveza ga razdeljuje celo proti obvezi, da ji prejemnik je-seni vrne trikratno količino.

Marsikje gre slabo od rok tudi sklepanje pogodb za pridelovanje semen. Tako v dravogradskega okraju. Na krajevnem odboru Št. Janž so bile tiskovine pogodb založene med spisi. Najti jih je moral zastopnik ministrstva. Predsednik krajevnega odbora Črneče pa sploh ni vedel, da so tiskovine dospele. Zanimiv je tudi primer Senčurja v kranjskem okraju, kjer je kmetijski poročevalec odnesel na dom i plan proizvodnje semen i tiskovine, sklepanje pogodb pa visi v zraku. Prav tako so se »izkazali« v goriškem okraju. Tiskovine pogodb so prejeli 21. februarja, tajnikom krajevnih odborov so jih razdelili komaj 18. marca, okrajna poslovna zveza in kmetijske zadruga pa še do nedavnega niso bile seznanjene s sklepanjem pogodb, niti niso poznale tiskovin. Poverjenik okrajnega kmetijskega odseka v Poljčanah pa trdi, da sklepanje pogodb za pridelovanje semen ne bo steklo na prostovoljni bazi, marveč le z zadolževanjem kmetovalcev. Res, prisiljevanje je najlažja stvar, a zanjo govorijo le neaktivnost — papirnati odnos do planskih nalog.

skrb vsakega pridelovalca za zatiranje hrošča na svojih njivah, množični in redni pregledi vseh krompirišč.

Prav množičnost pa je tista sila, ki more hrošča uničiti. Nekateri strokovnjaki sicer ne verjamejo, da zmoremo aktivizirati dovolj ljudi. Pritrjujejo pa, da če nam to uspe — uspe tudi akcija.

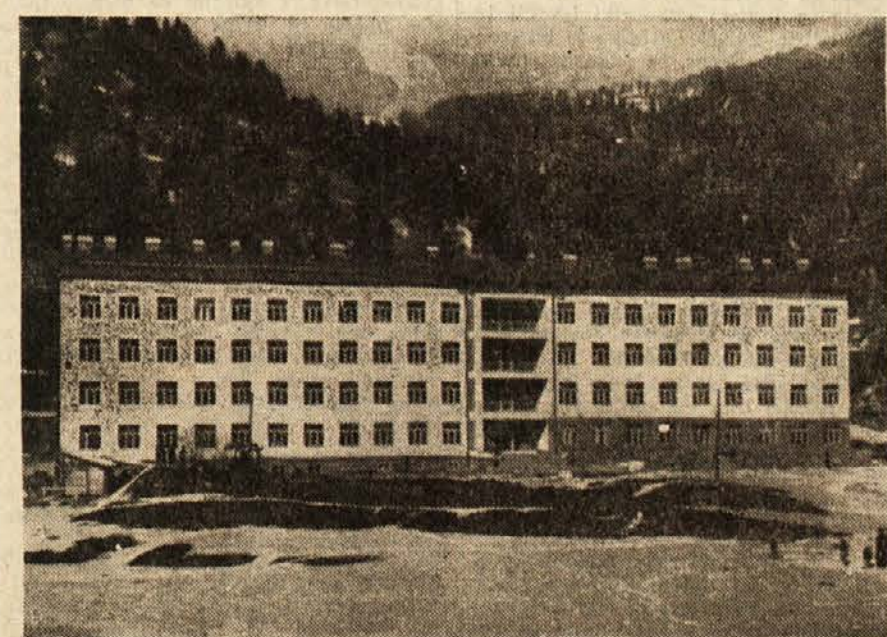
To se je izkazalo že lani. Zato bodo letos množične organizacije sodelovale pri postavljanju vodij akcije krajevnih odborov in vasi. Še bolj pa

Tako bomo letos pregledovali vsa naša krompirišča

Ta uspeh so lani ovirale tudi precejšnje tehnične pomanjkljivosti. Teh letos ne bo. Sredstev za škropljenje, zapraševanje in tudi razkuževanje zemlje je dovolj. Za to delo bodo organizirane posebne ekipe. Na pomoč bo priskočila tudi motorizirana ekipa. Vendar polna skladišča zatirnih sredstev, kopica škroplilnic in številni strokovnjaki niso vse. Uničenje krompirjevca zahteva mnogo več —

NOVA BOLNIŠNICA NA JESENICAH

Danes bo svečana otvoritev nove bolnišnice na Jesenicah. Pritličje in prvo nadstropje sta že popolnoma opremljena, drugega in tretjega nadstropja pa zaradi pomanjkanja vode še ne morejo uporabiti. Ko bo vodna napeljava urejena, bo bolnišnica lahko sprejela nad 300 bolnikov. K njeni dograditvi so s prostovoljnimi delom mnogo prispevale množične organizacije z Jesenic in okolice.

Novomeški okrajni ljudski odbor je investiral 162,220.000 din

Novo mesto, 10. aprila. Novoizvoljeni odborniki OLO Novo mesto so se v četrtek zbrali v Domu ljudske prosvete na prvo zasedanje, na katerem so izvolili nov izvršni odbor s predsednikom tov. Pavlinom Martinom. Predsednik je nato dal pregled dosedanjega dela OLO Omenil je, da je samo za elektrifikacijo vasi bilo lani izdano 800.000 din, za gradnjo opekarn 4.400.000 dinarjev, za nove ceste in mostove 847.000 din, za ureditev okrajnega gradbenega podjetja 467.000 din, za gradnjo stanovanj 8.429.000 din, za obnovo šol 5.867.000 din, za razširitev bolnice 6.083.000 din, obnovitvene zadruga pa so za obnovo vasi lani prejele 13.500.000 dinarjev kredita.

V diskusiji o njegovem poročilu so ljudski odborniki poudarili pripravljenost našega ljudstva za dvig in utrjevanje našega gospodarstva, kar je v borbi za mir naš najboljši odgovor imperialističnim vojnim hujskačem. Zatem so odborniki začeli razpravljati o petletnem planu novomeškega okraja, ki določa 162.220.000 din vseh investicij, od katerih odpade za kapitalno izgradnjo 40.570.000 din, za vsestranski dvig življenjske ravni delovnega ljudstva pa 121.650.000 din.

Za lokalno industrijo in rudarstvo — razširitev premožavnika Otočec, zgraditev dveh opekarn, razširitev keramične tovarne, zgraditev tovarne pohištva, mlekarne in sirarne — znašajo investicije 13.210.000 din, za elektrifikacijo vasi pa 4.000.000 din. Za dvig kmetijstva in postavitev veterinarske bolnice je določenih 5.140.000 din, za pogozdovanje 80 ha gozda za razširitev gradbenega podjetja bo investiranih 2.400.000 din, za zgraditev 7 km cest, 10 novih mostov, moderne garaže z mehanično delavnico, nabavo 6 avtomobilov pa skupno 13.200.000 din.

Za trgovino, gostinstvo in turizem, kamor spada tudi gradnja odprtega kopaljšča na Krki, je dodeljenih 2.200.000 dinarjev, za obrt in lokalna podjetja bo investirano 2.000.000 din, za komunalno gospodarstvo pa je določenih 14.190.000 din.

Novi OLO Ljutomer je na prvem zasedanju sprejel petletni plan

Ljutomer, 10. aprila.

V četrtek je zasedal novo izvoljeni OLO Ljutomer. Dosedanji predsednik OLO tov. Jože Tramšek je poročal o delu prejšnjega in nakazal naloge novega OLO. Za predsednika je bil ponovno izvoljen tov. Tramšek.

Predsednik planske komisije tov. Jože Glavnik je predložil osnutek petletnega plana za razvoj gospodarstva v okraju Ljutomer. V petletki bodo investirali 61.387.000 din, od tega 29% v proizvodne svrhe, v neproizvodne pa 71%. Glavna gospodarska panoga v okraju je kmetijstvo, zato bodo v petletki ustanovili okrajno kmetijsko posvetlo v Boleknečicah, izpopolnili objekte na državnih imovini v Bučkovicah, ustanovili krajevno ekonomijo, uredili drevesnice in razširili rejo malih živali. Z regulacijo odseka Globetke v Lukovcih bodo spremenili 20 ha močvirnatih pašnikov v travnike in izvedli pripravljala dela za regulacijo Ščavnice in Globotke. V Ljutomeru bodo zgradili veterinarsko ambulanco. Nabavili bodo deset motornih škroplilnic. Pomagali bodo združništvu z materialom in s plemensko živino.

Opekarno v Lukovcih bodo povečali, tako da se bo proizvodnja opeke dvignila na 8.500.000 kosov letno. Ustanovili bodo lesno podjetje z letno proizvodnjo 320 kubničnih metrov mizarjskih izdelkov in čevlarska podjetja z letno proizvodnjo 18.000 parov čevljev. Zgradili bodo tovarno za konzerviranje povrtnin in sočivja, sadno sušilnico, podjetje za žganje-kuho in povečali obstoječe mlekarne. Raziskali bodo teren Razkrižje-Ivankovci zaradi eksploatacije opuščenih premožnih ležišč. Elektrifikacijo bodo območja 15 KLO. Za dvig lokalnega prometa bodo ustanovili transportno podjetje in cisterne za nafte derivate v Ljutomeru ter izboljšali in razširili lokalno cestno mrežo in mostove. Ustanovili bodo gradbeno podjetje. Plan obsega tudi razširitev obrti, zlasti delavnic za popravilo kmetijskih strojev in izdelavo kmetijskega orodja: zgradili bodo dve ključavničarsko-kovaški delavnici, pri obrtno-proizvodnih podjetjih bodo organizirali poprav-

Obsodba križarsko-četniške tolpe v Mariboru

V petek je bila pred mariborskim okrožnim sodiščem razprava proti skupini oseb, ki so ob koncu lanskega leta organizirali križarsko-četniško tolpo v okolici Sv. Lenarte v Slovenskih goricah. Namen tolpe je bil, izvrševati zločine nad poštenim prebivalstvom in boriti se proti sedanji državni ureditvi. Člani tolpe so redno sklicevali sestanke, sestavljali sezname aktivistov in določali, kdo bi moral biti likvidiran, pisali lažna poročila za inozemstvo in zbirali municijo.

Veš obtoženci razen Frasa Marije, so pred sodiščem priznali svoja dejanja in krivdo in jih obžalovali. Sodisce je obsodilo Sušnika Ivana na 20 let prisilnega dela z odvzomem prostosti na izgubo političnih pravic za dobo 5 let in izgon iz kraja za dobo 5 let. Na 15 let prisilnega dela je bil obsodjen Potočnik Franc in na 10 let prisilnega dela Potočnik Alojzij. Oba sta bila obsojena na prisilno delo z odvzomem prostosti. Obtoženci Omerzu Leopold, Frasu Feliks, Frasu Marijo, Kocbeku Vinko in Kupčiču Franc so bili obsojeni na prisilno delo za dobo od 10 do 3 let. Ferčar Franc je bil oproščen.

dinarjev. S tem bo obnovljen vodovod v Novem mestu in Dol, Toplicah, v Novem mestu popravljena kanalizacija in napeljana cestna razsvetljava, urejena kemična čistilnica in krparnica, povečana mestna ekonomija in vrtnarija, zgrajena moderna klavnicna in hladilnica, stalna tržnica in zaprto kopaljšče. Za stanovanjske zgradbe v Novem mestu je določeno 19.000.000 din, za nadzidavo stavbe OLO pa 400.000 din.

Ljudska prosveta in kultura imata 34.560.000 din investicij, s čimer bodo obnovljene vse šole v okraju in na novo zgrajene v Prevolah, Škocjanu, Zameškem in St. Jerneju V Novem mestu bo postavljen dom igre in dela, povečan Dom ljudske prosvete in zgrajen vaješki dom za 100 vajencev. Zdravstvo in socialno skrbstvo imata določenih 50.700.000 din. S temi investicijami bo v Novem mestu med drugim zgrajen pljučni oddelek in infektijski paviljon, V Žužemberku postavljen zdravstveni dom, v Hinjah zdravstvena postaja ter zgrajen velik dom za onemogle. Za pomoč fizikulturi pa je določeno 800.000 din.

Po daljši razpravi so odborniki z navdušenjem sprejeli petletni okrajni plan. Za diskusijo pa je treba omeniti tudi pomankljivost, da je na zasedanju bila le mimogrede omenjena akcija za gradnjo združnih domov, ki se v novomeškem okraju le počasi razvija, o važnosti lokalnih gospodarskih podjetij pa ni bila spregovorjena niti besedica. To napako sta na koncu sicer skušala popraviti sklepa, da bodo člani OLO intenzivno delali za graditev združnih domov in krajevnim LO pomagali pri vseh akcijah in kampanjah za dvig gospodarstva.

Poleg teh sklepov je OLO tudi sklenil, da bodo odborniki kontrolirali izvajanje zakona o obvezni obdelavi zemlje, in sprejel odloka o obveznem odiranju svinj in oddajanju kož ter o zatiranju poljskih škodljivcev in zajedalcev. Na koncu je OLO odposlal resolucijo Prezidijski ljudske skupščine LRS in predsedniku vlade LRS tov. Mihi Marinku.

ljalnice. Pomagali bodo združnemu ter privatnemu sektorju obrtnišva ter ga vključevali v plan. Do leta 1951. bodo usposobili 409 novih kvalificiranih delavcev.

Zgradili bodo nove komunikalne naprave: kopaljšče v Ljutomeru z 200 kopalnimi mesti, kopalni bazen pri Sv. Miklavžu in pet bazenov z 250 kubničnimi metri vode. Izdelali bodo regulacijski načrt Ljutomera in opravili pripravljala dela. Izboljšali bodo državno in združno trgovinsko mrežo, zgradili mestno tehtnico v Ljutomeru, ustanovili pekarno z dnevno storilnostjo 3000 kg in podjetje za odkup živine, klavnico in hladilnico ter menzo za delavce in nameščenice v Ljutomeru. Obnovili, adaptirali in zgradili bodo več stanovanjskih poslopij, upravni blok v Ljutomeru ter obnovili

V PETLETNEM PLANU OLO TREBNJE JE ODOBRENIH 41,315.000 DIN INVESTICIJ

Trebnje, 10. aprila.

Danes je bilo prvo zasedanje novoizvoljenega OLO Trebnje, katerega se je udeležil minister za lokalni promet tovarš Jože Borštnar. Na zasedanju je podpredsednik OLO tov. Mihelič Vinko prikazal uspehe in pomankljivosti v dosedanjem delu. Doslej je bila obnova dosežena 73%, letos pa bo v celoti zaključena. Kmetje v trebanjskem okraju so v preteklem letu svojo državljansko zavest pokazali pri obveznih oddajah: oddali so krompir in žita stoodstotno ter kontrahažo izvršili stoodstotno. Govejo živino so oddali stoodstotno, les 113 odstotno, jabolka 134 odstotno, prašice 49 odstotno, koruzo 85 odstotno in mleko 64 odstotno. Tako nizek odstotek oddaje so zakrivil za posamezne pridelke predvsem večji kmetje. Da bodo uspehi v bodoče boljši, so odborniki kakor množične organizacije dolžne, da okrepijo budnost in aktivnost.

Nato so ljudski odborniki izvolili izvršni odbor. Za predsednika je bil izvoljen tov. Šiško Franc, za podpredsednika Mihelič Vinko in za tajnika Miklič Pavle. Sledila je razprava o petletnem planu, ki določa 41.315.000 din investicij. Za elektrifikacijo vasi je določenih 2.500.000 dinarjev investicij, ki pa bodo s prostovoljnim delom tako pomnožene, da bodo v okraju zgradili 60 km nizkonapetostnega omrežja. Za razširitev dveh opekarn je določenih 3.200.000 din, za razširitev okrajnega mizarjskega podjetja in obnovitev 24 km vrbovega nasada ob Mirni 2.800.000 din, za zgraditev devetih sadnih sušilnic pa 1.430.000 din. Za izboljšanje kmetijstva znašajo investicije 2 milijona 190.000 din. Za sadjarstvo in zaščito rastlin ter melioracijska dela je

Jesenjski okraj se pripravla na izvedbo turističnega tedna

V jeseniškem okraju bodo organizirali Turistični teden. Po vseh KLO-ih bodo množične organizacije s prostovoljnim delom očistile pota in ceste, uredile javne nasade, napravile klopi ob gozdnih potih in po nasadih, obnovile umetne markacije, očistile gostinska podjetja in okrasile izložbe trgovin s slikami o lepoti naših krajev.

Poleg tega se bodo vršila skopitna turistična predavanja v Boh. Bistrici, Kranjski gori, Gozd-Martulku, v Radovljici in na Jesenicah.

Glavna proslava Turističnega ted-

8. aprila je imel novoizvoljeni okrajni odbor črnomelj svoje prvo zasedanje

V dvorani Ljudske prosvete je osmega aprila zasedal novo izvoljeni okrajni ljudski odbor. Izvoljen je bil izvršni odbor s tovaršem Janezom Žuničem na čelu.

Okrajna skupščina je nato obravnavala okrajni petletni gospodarski plan. Investicije znašajo 65 milijonov dinarjev. 6 milijonov je določenih za napeljavno 80 km elektrovođa nizke napetosti in elektrifikacijo, 7 milijonov za dvig živinoreje, za ustanovitev dveh umetno oplojevalnih postaj, za dvig poljedelstva in melioracijo zemljišč, 2,4 milijonov je določeno za dvig lokalne industrije, 9,8 milijonov za izboljšanje cestnega omrežja, 2 milijona za zgraditev javnih kopaljšč, 3,4 milijone din za kanalizacijo in razširitev vodovodne mreže, 8 milijonov din za vaješki dom, 16,8 milijonov din za razširitev gimnazijskega poslopja v Črnomlju ter za obnovo in gradnjo šol. Ostale vsote so določene za gradnjo dveh kulturno-prosvetnih domov, za kinofikacijo, za socialno skrbstvo, za pogozdovanje 50 ha izsekanih gozdov, za dvig gostinstva, za planinske dom na Mirni gori i. dr.

Po živahni diskusiji je bil soglasno sprejet osnutek okrajnega petletnega plana. Sprejeti so bili sklepi: Člani okrajnega ljudskega odbora se obvezujejo da bodo do 20. t. m. sklicali volivce in obravnavali z njimi vse pereče naloge, posebno kar se tiče ustanavljanja združ in gradnje združnih domov. Pri izvajanju petletnega plana se bodo člani okrajnega ljudskega odbora tesno povezali z organizacijami OF. Člani okrajnega ljudskega odbora so se nadalje obvezali, da bodo preprečevali črno klanje živine in zastavili vse sile, da se očuva mlada živina. Odborniki okrajnega ljudskega odbora so se na koncu obvezali, da bodo posekali seje KLO in z vsemi člani delali za gospodarski in kulturni dvig prebivalstva Bele krajine.

poslopja treh KLO. Ustanoviti bodo turistična podjetja v Ljutomeru in Mali Nedelji.

Nastavili bodo zdravnike v Ljutomeru in treh drugih krajih, izpopolnili zobno ambulanto v Ljutomeru ter ustanovili potujočo ambulanto, sedem domov igre in dela in štiri otroške jasi. Obnovili in adaptirali bodo pet osnovnošolskih poslopij, ustanovili pet sedemletk. V Ljutomeru bodo ustanovili tudi dijaški dom, adaptirali kinodvorano v Ljutomeru, nabavili kinoaparaturi za dve zadrugi in okrajno potujočo aparaturu.

Po poročilu so odborniki v diskusiji o osnutku petletnega plana dodali še dograditev konjskega dirkališča in sklenili, da bo OLO v petletki usmeril 1500 delavcev v republiko in zvezno industrijo. Plan je bil soglasno sprejet. Ob koncu so izvolili delegate v okrožni zbor za izvolitev okrožnega sodišča ter disciplinskega tožila in člani disciplinskega sodišča OLO. Sprejeli so še sklep o pavšalni skotnini in o množični akciji za zatiranje škodljivih gosenic. Z zasedanja so poslali pozdravno resolucijo predsedniku vlade LRS tov. Mihi Marinku.

M. 2.

Poročila iz naših krajev

Občni zbor sindikalne podružnice »Obutev«

Ljubljana, 10. aprila.

V torek 6. t. m. so imeli člani sindikalne podružnice tovarne »Obutev« v Ljubljani občni zbor, h kateremu so se zbrali polnoštevilno. Po otvoritvi in izvolitvi delovnega predsedstva so posamezni referenti dajali kratka, toda pregledna in stvarna poročila o delu posameznih komisij upravnega odbora od zadnjega občnega zbora. V tem razdobju so imeli 27 množičnih sestankov s povprečno 70% udeležbo ter 31 odborovih sej. Kulturno-prosvetno delo se je omejevalo le na priložnostne sestanke, tedenske študijske sestanke in na 14 dnevno izdajanje stenčasa, večjega razmaha pa niso dosegli na tem področju. Odgovornost za pomanjkljivo kulturno-prosvetno delo nosi zlasti mladina, ki ima največ možnosti, da bi delala na tem področju, pa za to ne kaže nobenega zanimanja. Kvantiteno so sicer lepo dvignili produkcijo, ne gledajo pa še dovolj na kvaliteto izdelkov. Nekateri delavci so kršili delovno disciplino. Imajo namreč že kar preveliko število tako imenovanih tridnev-

nih bolnikov. Najbolj žalostno pa je dejstvo, da so med temi bolniki večinoma mladinci, ki tudi sicer večkrat zamujajo delo.

Izbrano poročilo je podal tudi referent za preskrbo, ki je priskrbel članom lepo količino raznovrstnega blaga. Referent za zaščito dela je poročal, da so bile lani urejene zaščitne naprave na vseh strojih in ventilacijah. Urejena je bila tudi kopalnica. Referent za racionalizacijo in iznajdbe je navedel, da je tov. Kregar usposobil več strojev za višjo kapaciteto in da so rekonstruirali nov stroj za obdelovanje podplatov. 32 udarnikom je bilo razdeljeno 60.000 din nagrad in pohvaljenim 64.000 dinarjev.

Po poročilih so prešli na predlaganje kandidatov in volitve same. Vsekozi je bilo opaziti veliko zanimanje za izbiro kandidatov in volitve, kar je znak, da se članstvo te podružnice zaveda, kako velikega pomena za uspeh je dober upravni odbor podružnice.

J. T.

Delavci Lipe pomagajo pri gradnji zadrugne doma v Ajdovščini

Ajdovščina, 10. aprila.

K akciji za gradnjo zadrugne doma je pristopil tudi delovni kolektiv lesne industrije Lipe v Ajdovščini. V okviru prvomajskega tekmovanja so napravili delavci 2599 prostovoljnih ur v vrednosti 33.800 din. Ta znesek bodo nakazali tekmovalni komisiji pri ministrstvu za lesno industrijo LRS v Ljubljani za korist gradnje zadrugnih domov. Poleg tega so delavci in nameščenci delali na gradbišču zadrugne doma v Ajdovščini še 150 prostovoljnih delovnih ur. Tovarni avto podjetja je prevažal material 7 ur, delavci pa so s svojim delom porušili 125 m² starega zidu bivše grajske stavbe na prostoru, kjer bo stal nov zadrugni dom.

Delovni kolektiv v Lipi posveča tudi mnogo pažnje vzgoji strokovnega kadra. Na množičnem sestanku so mladini in delavcem razložili, naj bi za šolsko leto 1948-49 agitirali, da se prijavijo čim več kandidatov za triletno Lesno industrijsko šolo v Ljubljani. Ta šola bo dala učencem po vsakem letu še bodo z uspehom napravili izpiti, kvalifikacijo. Tako se bodo učenci v prvem letniku usposobili za lesne manipulante, v drugem za lesne poslovođe, v tretjem letniku pa za lesno industrijske tehnike.

Z uvedbo te šole bo predvsem mladini dana možnost, da se strokovno izobrazijo in s svojo sposobnostjo in pridnostjo doprinese svoj del za čimprejšnjo izgraditev socializma.

B.

OB PRIČETKU TURNIRJA V MOSKVI

10. aprila bo v dvorani stebrov moskovskega doma sindikatov slovenska otvoritev drugega dela match-turnirja za šahovsko prvenstvo sveta, medtem ko bodo pričeli igrati 11. aprila ob 17.30.

Po znanem dvoboju med Botvinnikom in Florom I. 1935, tretjem moskovskem mednarodnem turnirju l. 1936 in po porazu šahovske reprezentance ZDA l. 1946 bo ta krasna dvorana, ki lahko sprejme nad 2000 obiskovalcev, znova središče splošne pozornosti vsega šahovekega sveta. Razporeditev v tej turnirski dvorani bo popolnoma drugačna, kot je bila v dvorani »Direntau« v Haagu, kjer je neposredna prisotnost obiskovalcev v veliki meri motila pravilni potek turnirja, razburjala igralce in večkrat zadrževala odločno intervencijo glavnega sodnika. Nad odrom, na katerem bodo igrali udeleženci turnirja, bodo na poseben način izdelane demonstracijske šahovske deske, na katerih bo za občinstvo nevidna roka prestavljala šahovske figure in prikazovala na ta način gledalcem potek vsake partije. V stranskih dvoranah bodo imeli vemoje tri in znani teoretski-šahovski mojstri redna predavanja ter bodo komentirali turnirskie partije in prirejali simultanke. Med vsem potekom turnirja bo nalašč za to organizirana poročevalska služba podrobno poročala o poteku vsake partije kakor tudi samega turnirja. Izhajal bo poseben vestnik z glosami k vsem partijam za široko javnost.

Še o prvenstvu Slovenije

Ni dvoma, da pomeni letošnje prvenstvo Slovenije, po vrsti tretje po osvoboditvi, v primeri s prejšnjimi, velik napredek.

Doslej so bili takli turnirji deloma zasedeni po drugo- ali tretje- razrednih igralcih. Letos so se ga udeležili razen Vl. Slokana vsi najmočnejši in res prvorazredni igralci in je to doleže najmočnejši prvenstveni turnir Slovenije. Tudi v primeri z ostalimi republikimi turnirji bi spadalo letošnje prvenstvo med prve po kvaliteti.

Turnir je bil vzorno organiziran, za kar gre zaslugu celjskemu okrožnemu šahovskemu odboru, ki je tudi sicer za razvoj šaha na svojem področju v zadnjih dveh letih izredno veliko napravil. Turnirja se je letos prvič udeležil zastopnik mladine, lanskeletni mladinski prvak, Niko Hočevar iz Celja. To dejstvo je zanimanje za turnir izredno razširilo. Hočevarjev uspeh (dosegel je 7 in pol točk) sicer ni prodoren, vsekakor pa pomemben, saj je pustil za seboj šahiste, ki se že leta in leta resno ukvarjajo s šahom za prodoren uspeh in za svoja leta ima Hočevar preresno igro, igra preveč na pozicijo, premalo je v njej poleta in kombinacij. Dobro bi bilo, če bi usmeril svojo igro na živahnije otvortve.

Letošnji prvak Mlinar Marian, ki je dosegel 12 točk, je na svoj uspeh lahko ponosen, zlasti če upoštevamo, da je to že drugi v letošnjem letu. Pred tem turnirjem si je osvojil prvenstvo Ljubljane. Po lanskej nesigurnosti izgleda, da se je ustavil, zato ga na semifinalnem turnirju upravičeno pričakuemo na visokem mestu. Njegova moč je v srednji igri, kjer odloča partije z iniciativo in duhovitostjo. Če se bo tako poglubil v ostale otvo-

ritve kot v špansko in zapadno indijsko, ki predstavljata trenutno njegov glavni otvoritveni repertoar, mu mojstrski naslov gotovo ne uide. Moral pa bo vložiti v teoretično izobrazbo več truda.

Pozitivno presenečenje pomeni drugo mesto Ivana Kukovca iz Maribora. Ima zdravo, premišljeno pozicijsko igro, s katero je znatno prehitel svoja ožja sorjaka prof. Stupana, zastopnika znanstveno utemeljene globoke igre, ki pa ji nedostaja prakse, ter A. Mišuro, zastopnika kombinatorne igre, polne poleta, ki pa ji manjka Kukovčeve trdnosti in ki oboja nista dosegla pričakovanih rezultatov.

Tretje mesto je zasedel Omladič z 10 točkami. Njegova pestra igra temelji bolj na presenečenjih, na domelah, kot pa na sistematičnosti. To je tudi vzrok, da bo njegova igra nosila vselej v sebi nekaj negotovosti, a z druge strani mnogo zanimivega, zaradi česar bo njegova udeležba na turnirjih vedno zaželena.

Po izkušnjah zlasti pa po poznanju končnih bi sodil Levrač na višje mesto. Dočim je Madžarič, ki deli z njim točke gotovo zadovoljen. Eden kot drugi prihajata v poštev za vstop v semifinalo kot prvi rezervi.

Odveč bi bilo podrobneje govoriti o vseh naslednjih tekmovalcih. Pri tako izenačenem turnirju vpliva na rezultat najmanjše malenkosti. Izenačenost turnirja dokazuje najbolj dejstvo, da ne bi bilo prav nič čudnega, če bi kdor koli od udeležencev, vstaveš Sušnika in Ketišča, ki sta tabelo zaključila, zasedel prvo mesto S toliko večjim zanimanjem bomo pričakovali prihodnje prvenstva, zlasti, ker smo napolnjeni da si bo priborilo vanj vstop še večje število mladincev.

MAKEDONSKO NARODNO GLEDALIŠČE

(Ob gostovanju v Ljubljani)

Po dolgoletni nesvobodi je zaživel makedonski narod svobodno šele v novi Jugoslaviji, ki jo je v narodno osvobodilni borbi skupno z ostalimi bratskimi narodi Jugoslavije ustvaril in sedaj gradi v svoji mladi republiki nove, napredne

Upravitelj Makedonskega narodnega gledališča Kole Čašule.

oblike življenja. V treh letih je pokazala ljudska republika Makedonija izredno nagel razvoj v gospodarskem in kulturnem življenju. Doslej dušene sile so se sprostile in se razmahale v neslučenem obsegu. Od prvih tiskanih partizanskih letakov v makedonskino do velike nove književne produkcije, od analifabetskih tečajev v hribih do lastne univerze, od skromnih kulturno-umetniških skupin pri partizanih do samostojnega makedonskega narodnega gledališča je ogromna razvoja pot, ki jo je v tako kratkem času izvršil lahko samo res svobodni narod.

Razvoj Makedonskega narodnega gledališča kaže vse značilne posebnosti kulturnega razvoja makedonskega naroda. To gledališče je otrok narodnoosvobodilne borbe. Pri partizanih so nastale številne dramske skupine, od katerih je tvorila začetek današnjega narodnega gledališča dramska skupina »Kosta Racina« pri Glavnem štabu NOV in PO Makedonije. Po osvoboditvi Skoplja je skupina »Kosta Racina« prevzela narodno gledališče, ki je igralo v stari Jugoslaviji v erščini ter bilo eksponent raznarodovalne velsrbske politike, med okupacijo pa v bolgarskino, in je začela z organizacijskimi pripravami za ustanovitev samostojnega makedonskega gledališča. Skupina se je povečala z novimi, mladimi igralci-partizani, s tehničnim in administrativnim osebjem. Mladi gledališki kolektiv, ki je bil brez gledaliških tradicij in izkušenj, je takoj začel z resnim delom. Osnova delu Makedonskega narodnega gledališča je sistem Stanislav-

skega, s katerim je doseglo lepe rezultate. Dne 3. aprila 1945 je začelo normalno delo Makedonskega narodnega gledališča — prvega makedonskega gledališča v zgodovini makedonskega naroda. Ta dan je bila premiera igre sovjetskega pisatelja A. Kornejčuka »Platon Krečet«. Prvič je z odra zazvenel makedonski jezik.

V treh letih svojega obstoja je gledališče uprizorilo dela Branislava Nušića (»Narodni poslanec«, »Oblasti«, »Pokojnik«, »Sumljiva oseba«), Cankarja (»Kralj na Betajnovi«, »Kornejčuka« (»Platon Krečet«, »Misijski Mr. Perkinsa v deželo boljševikov«), Katajeva (»Očetov dom«), Massa in Červinskoga (»Nekje v Moskvi«), Gorbatova (»Mladost očetova«), Simonova (»Rusko vprašanje«), Aligerjeve (»Pravljice o resnici«) Gogolja (»Ženitev«, »Ostrovskega« (»Se tak lišjak se nazadnje ujame«), »Donosna služba«), Moliera (»Tartuffe«), največji uspeh pa sta imeli ljudski igri, ki ju je napisal Vasil Ljovski, »Corbadži Teodos« in »Begalka«.

Zelo pomembne je ustanovitve prve makedonske Opere, ki je lani začela s svojim delom. Z uspehom je uprizorila kot svojo prvo predstavo »Cavallerio Rusticano« P. Mascagnija, kateri je sledila uprizoritev Leoncavallovih »Glumčev« v režiji Hinka Leskovska. Za najmlajše pa je priključeno gledališču posebno lutkovno gledališče, ki ga vodi Svetlana Malahova.

Člana Makedonskega narodnega gledališča Petre Prličko in Krume Stojanov v drami Ostrovskega »Se tak lišjak se nazadnje ujame«.

Makedonsko ljudstvo je z navdušenjem sprejelo svoje lastno gledališče. Dočim je Narodno gledališče v Skoplju v stari Jugoslaviji igralo vsako dramo lahko samo 3 do 4 krat. Makedonsko narodno gledališče lahko daje 4 do 5 dramatičnih premier v sezoni, ker je obisk tolikšen, da doživi vsak komad 30 do

40 repriz in je vsaka predstava do zadnjega mesta razprodana.

Makedonsko narodno gledališče, za čigar razvoj vsestransko skrbe ljudske oblasti, vrši zelo pomembno vlogo v razvoju makedonske narodne kulture. Mlademu gledališču ima razen na splošno kulturnih in vzgojnih še posebno nalogo: ustvarjati, čistiti in razvijati makedonski književni jezik, ki se še oblikuje. Gledališče ni v svojih prizadevanjih osamljeno, marveč je postalo kulturno žarišče v Skoplju, okoli katerega se zbirajo kulturni delavci, književniki, glasbeniki, slikarji, univerzitetni in srednješolski profesorji, ki pomagajo pri razvoju makedonskega gledališča. Delovanje gledališča se ne omejuje samo na Skoplje, marveč obsega vso Makedonijo. Zasluga tega gledališča je ustanovitev mestnih gledališč v Bitolju in Kumanovu ter v Pirinski Makedoniji. Makedonsko narodno gledališče nudi stalno pomoč tem gledališčem in amaterskim gledališkim skupinam v Makedoniji. Po povratku s sedanjice turneje po centrih FLRJ bo gledališče gostovalo mesec dni po raznih krajih Ljudske republike Makedonije.

Pomen turneje Makedonskega narodnega gledališča ni samo v tem, da ostali narodi Jugoslavije spoznajo gledališko ustvarjanje makedonskega naroda ter uspeh njegovega dela v prvih treh letih obstoja njegovega prvega gledališča, marveč tudi v tem, da se poglobi kulturno

sodelovanje med narodi Jugoslavije ter da se ustvari še prirečnejše zveze med makedonskim narodom in ostalimi narodi FLRJ. Kot tak nov korak naprej na poti k trdnemu, neomajnemu bratstvu jugoslovanskih narodov pozdravljamo gostovanje Makedonskega narodnega gledališča v Ljubljani!

Zgodovina glasbe

(Ukmar — Cvetko — Hrovatin, Zgodovina glasbe. Izdala Državna založba Slovenije, 1948.)

Rezultat našega dosedanjega muzikološkega, še posebej glasbeno-zgodovinskega raziskovanja je v primerjavi z znanstvenokritičnim delom, ki je nastajalo n. pr. ob literarni umetnosti, dokaj skromen. Skromen po številu, skromen po sistematiki, po metodi znanstvenega obravnavanja, skromen po karakterizaciji posameznih stilnih obdobij, ki nujno rezultirajo od družbeno-ekonomskih faktorjev.

Glasbeno-literarno delo se je začelo nekako z literarno priložnostjo »Novih akordov«, torej na prelomnici XIX. in XX. stoletja. Obenem s skokovitim prehodom iz čitalništva v sredo evropskega glasbenega dogajanja, torej s preselitvijo najmodernejših evropskih kompozicijskih smeri in stilnih presnavljanj na domača tla smo dobili tudi prve poskuse razglabljanja o novih vrednotah, o tendencah, o vseh nastajajočih stilnih stremeljenjih, dobili prve bio- in monografije, prve ocene novih smeri v slovenski glasbi. Posrečen prijem literarne priloge »Novih akordov« so nadaljevale in poglobljale glasbene revije Zbori, Nova muzika, Cerkveni glasbenik, Grlica in V. Cecilija. Od člankov in glasbenih esejev, ki so v teh revijah izhajali, je treba posebej omeniti delo dr. G. Kreka, Fr. Gerbiča, dr. J. Cerina, dr. J. Mantanija, ki je s svojim — večkrat morda nekoliko manj kritičnim odnosom, a zato z leksikonskim znanjem posegal v zelo različna področja od narodopisnih študij o na primer avbi, do orisa jugoslovanske glasbe in do poskusne biografije in bibliografije našega znamenitega rojaka Jakoba Gallusa-Petelina; nadalje je treba omeniti delo dr. Stanka Vurnika, pa A. Schwaba, Sl. Osterca itd. Precej kasneje so nastala večja in samostojna dela L. M. Škerjanca o E. Adamcu in A. Lajovcu, zanimivi Iz. Cankarjevi Obiski pri glasbenikih dr. G. Kreku, A. Foersterju, A. Lajovcu, Vurniku. Uvod v glasbo, Maroltove narodopisne študije, v zadnjem obdobju glasbeno-psihološke in glasbeno-pedagoške razprave dr. Dragotina Cvetka ter kratke oris glasbenega razvoja, ki ga je napisal V. Ukmar. To je v glavnem material, ki je bil doslej zbran in objavljen in ki se je dotaknil predvsem slovenskega glasbenega ustvarjanja, obenem pa je vsaj v nekaterih značilnih potezih poskušal prenesti izsledke evropskega glasbeno-znanstvenega prizadevanja in spoznanja.

Izdaja zgodovine glasbe, ki zahteva že neko gotovo tradicijo, kvantiteto in kvaliteto potrebnih razprav, ki bi pripomogle k uspehu takega podviga, je torej po pregledu tega skromnega glasbeno-znanstvenega materiala tem večjega pomena, saj predstavlja prvi zaključni, sistematični, na zanimivi umetnostno-sintetični bazi koncipiran prikaz svetovnega glasbenega dogajanja s posebnim oziranjem na slovensko in slovensko glasbeno tvornost. S temi skopimi besedami sem že tudi razčlenil obseg in vsebino knjige, ki se dotika najprej glasbene davnine in antičnih narodov, nato pa prehaja k zapadni glasbeni kulturi in jo razčlenja v tri stilska obdobja (koral-gotika, renesansa-barok, rokoko, klasika, romantika, naturalizem in moderne smeri). Posebna poglavja so posvečena razvoju slovenske glasbe v zapadnem glasbeno-ustvarjalnem področju, posebej še sovjetski in slovenski glasbi do leta 1941 s krajšjo zaključno karakterizacijo slovenske glasbe med osvobodilno borbo.

Nemogoče se je podrobneje baviti z analizo obsežne knjige. Zato se bom omejil le na nekaj dopolnilnih misli, ki so se mi zdele še prav posebej važne. Zapadna glasbena kultura je neposreden dedič antične glasbene stvarjalnosti oziroma kasnejše rimske koral. Po razpadu rimskega imperija so jo zelo tvorno oplajali življenjski sokovi keltskih, germanskih in romanskih ljudstev. Ta ljudstva so bila že po svoji geografski legi stari antični in rimski kulturi sferi najbližja. Slovanška plemena so bila od tega kulturnega območja precej oddaljena, zato v tem razvoju zapadnoevropske glasbene kulture niso mogle tvorno sodelovati. Z razcvetom germanskih državniških oblik in z razvojem fevdalizma, ki je privzel krščanstvo kot svojo ideološko bazo, je postajala glasba vedno bolj lasti hierarhov, svetnih in cerkvenih. Z uvedbo fevdalizma na Poljskem in v Rusiji je prešla tja tudi kozmopolitska, hierarhična glasba, ne da bi kakor koli vplivala na razvoj glasbene kulture teh ljudstev. Izrazit pojav narodne ideje, narodne zavesti, ki je bil mogoč zaradi pomembnih preokretov v socialno-ekonomskem ustroju družbe ob razpadu fevdalizma in kot tak plod francoske revolucije, je to situacijo v evropski glasbeni kulturi temeljito preobrazil. Elementi slovenske narodne glasbe stopajo v zapadno-evropsko glasbeno

stvarjalnost najprej kot eksotičen, za miselnost in značaj romantičnega obdobja zelo karakterističen pojav. Zapadna evropska glasba sprejema slovensko glasbo v njeni elementarni in primitivni obliki kot zanimivost, v razmerju s svojim razvojnimi tokom povsem ločenol. V tem konjunkturičnem obdobju je zanimiva težnja povprečnih in podpovprečnih skladateljev, ki forsirajo to primitivno obliko in ceneno obdelavo nacionalne motivike, dokler ne nastopijo z vso resnostjo Glinka, Chopin, Moniusko in Smetana ter ne ustvarijo vrednot, ki jih po svojevrednosti obelodajajo, po temeljitem poznavanju in usvojitvi vsega do tedaj vrednega in pozitivnega mora priznati tudi zapadni svet.

Ta rdeča nit, ki je karakteristična za razvoj slovenske glasbe, bi morala biti ob doslednejši in širši naslonitvi na vlogo socialno-ekonomskih faktorjev jasnejša, kakor bi morala biti jasnejša, krajše in znanstveno trdnjeje razpravljanje o razvoju slovenske glasbe. Za sama razdelitev snovi (od nastanka do 15. stol. — od 16. stol. do 1848 — od 1848 do 1918 — od 1918—1945) otežkoča z vsem preveč podrobnim naštevanjem nebitnih imen in krajev jasen pregled snovi; problematične so domneve o glasbenem izživljanju Slovanov pred naselitvijo Slovencev v slednjih dveh potezih se avtor vsepreveč naslanja na J. Mantanija!; premalo je karakterizirana doba narodnega prebujanja in vloga meščanstva v vprašanju kulture, torej tudi glasbene umetnosti. Vloga meščanstva je bila v začetku tudi v kulturnem pogledu progresivna: če je hotelo meščanstvo (po leg svojih trgovskih ambicij) prevzeti vodilno politično vlogo v razmerju do fevdalnega plemstva, če je hotelo zbrati ljudstvo zoper privilegije plemstva, je lahko to uspešno storilo z nveljarljanjem domačega jezika, domače poezije. Zato so morale nastajati čitalnice, zato so morale biti »besede«. Nadalje: prva številka »Novih akordov«, ki so začeli izhajati leta 1901 je brez dvoma prelomna letnica v našem glasbenem razvoju, mnogo pomembnejša kot leto 1918, torej rojstno leto bivše kraljevine, ki v umetnostnem pogledu ni posredovala in tudi ni mogla posredovati ničesar novega, ničesar progresivnega. Z letom 1901 smo z izdajanjem skladb in z literarno priložnostjo »Novih akordov« odločno stopili v krog evropskih narodov in obenem z njimi v onem nemirnem času zahajali iz ene stilske skrajnosti v drugo, kakor je to dobro — čeprav ne povsod dovolj kritično — prikazano v pregledu sodobnega slovenskega glasbenega ustvarjanja. In končno:

Karakterizacije naših starejših glasbenih tvorcev, n. pr. V. Parme, Fr. Gerbiča ali Antona Foersterja imajo le biografsko vrednost, opišejo le rojstne letnice, kraj rojstva in študija, naštevajo le dela, ne opredeljujejo pa skladatelja v njegovem umetnostno-nazorskem gledanju.

Če bi hotel v kratkem zajeti misli ob izdaji prve slovenske zgodovine glasbe, bi se moral najprej ustaviti ob domači glasbeni kulturi (ta je za nas dejansko najvažnejša), ki je zlasti v svojem prvem delu zbrana in podana z veliko voljo in s pomembnim leksikonskim znanjem, pa s premalo urejenim in kritičnim odnosom, s slabotno karakterizacijo stilnih stremeljenj, družbenih in gospodarskih pogojev, ki pač bistveno vplivajo na razvoj vsake kulture. Slednje poteze se javljajo tudi v orisu svetovnega glasbenega dogajanja, ki ga — kakor poglavje o sovjetski glasbi — odlikuje sistematika, preglednost in zanimiva primerjava ostalih umetnostnih panog z glasbeno, vzporedno skupnih stilnih potez n. pr. med stvarstvom in glasbo, ki izvirajo iz enakih pogojev. Tako zanimivo primerjavo glasbene in ostalih umetnostnih panog je v poljudni obliki in ne tako sistematično-znanstveno nakazal le še znani pisatelj van Leon.

Zgodovina glasbe, ki je bogata in okusno opremljena s primeri skladb, s slikami in karikaturami glasbenikov, je marsikje še pomankljiva. Glede na slabotno tradicijo dosedanjega glasbeno-zgodovinskega raziskovanja pa je njen izid velike važnosti za dvig in ureditev našega glasbeno-znanstvenega prizadevanja in vzgojstva ter bo z nekaterimi dopolnili neprecenljiv vir in opora tudi manj izobraženim ljubiteljem glasbe.

C. C.

LITERARNI NATEČAJ »MLADINSKE KNJIGE«

Založba »Mladinska knjiga« razpisuje štiri nagrade, in sicer dve nagradi po 5000 din in po 3000 din za krajša odrska dela (enodejanke ali skeče), primerna za mladinske odre, in dve nagradi po 5000 din in po 3000 din za krajša odrska dela (enodejanke ali skeče), primerna za pionirske odre.

Založba želi, naj bi se tematika odskih stvaritev dotikala problematike našega sodobnega dogajanja, naj bi bil v igrah prikazan lik našega mladince in pionirja, njihovo delo za izgradnjo naše domovine — v šoli ali izven šole, pri gradnji zadružnih domov, pionirske proge ali pri drugih akcijah.

Založba razpisuje natečaj, ker bi hotela pomagati igralnim skupinam mladinskih in pionirskih organizacij. Rokopise pošljite na uredništvo »Mladinske knjige«, Ljubljana, Miklošičeva cesta 16/I., in sicer do 15. junija letos. Rokopisi naj bodo vloženi pod geslom in z naslovom v zaprti kuverti. Tiskana nagradna dela prejmejo poleg nagrad še običajni honorar.

Založba »Mladinska knjiga«.

Simfonični koncert Slovenske filharmonije

Redkokdaj se zgodi, da ob koncu simfoničnega koncerta obsede poslušalci v taki tihi zbranosti, kot se je zgodilo to na zadnjem koncertu Slovenske filharmonije pretekli ponedeljek. Tistim, ki so slišali Čajkovskega VI. simfonijo prvič, so se brez dvoma zdeli umirajoči utripi arca presenetljivi, ali celo nemogoč zaključek in so morda čakali še na Presto-etavek, ki ga je — ne vem kakšen tiskarski vrag — v navalu optimizma prilepil na konec programskega tiska. Res je zadnji stavek nenavaden za običajno obliko simfonije in je v simfonični literaturi skoro osemal pojav. Sliko viharnega življenjskega boja, prepletene z grozečimi ključni usode in s strastnimi spvi nemirnega človeškega srca je v IV. in V. simfoniji zaključil Čajkovski ali bučno prešerno ali mogočno samozavestno. V VI. simfonijo, to zadnje in največje njegovo delo, pa zaveje ob koncu bližina smrti. V tem labodjem epvu ni ničesar pretirano patetičnega ali tragičnega. Sam skladatelj, ki je v nekem pismu priznal, da so mu na partituro med delom padale solze, je zavrnil misel, da bi dal skladbi naslov »Tragična simfonija«. Kot so vsa druga njegova dela zajeta globoko iz življenja, tako se zadnje delo izteče prirodno in preprosto: strastno — boleča tožba se umiri; v zadnje vdihe, vedno počasnejši utripi arca zamirajo v brezdanjo tišino. Kljub preprostosti pa nosi ta kos Čajkovskega lirike po umetniškem izrazu na sebi pečat monumentalnosti in spada med najlepše, kar je bilo doslej v glasbi ustvarjenega.

Za dirigenta je ta simfonija velik preizkusni kamen. Poleg zadnjega stavka mora biti posebno mračni in viharni prvi stavek naravnost nabit z napetostjo, sicer zveni brez izraza in prazno. Samo Hubad je to preizkušnjo dobro prestal. S tem koncertom je znova in morda še bolje kot kdaj prej dokazal, da epada med tiste prave muzike, ki iščejo v umetnosti izraz in ne samo efekta, ki jim gre za intenzivnim muziciranjem, smiselno zgradbo vsebine in oblike in ne le za tehnično izdelanost igranjem. Upam si trditi, da je v tem oziru med slovenskimi dirigenti on prvi za pokojnim Stritofom, čeprav je šele na začetku umetniške poti, ki ga bo morala nujno peljati še skozi izpopolnitev v inozemstvu. Intenzivnost njegovega ustvarjanja smo dobro občutili iz sugestivne sile, ki jo je znal prenašati na orkester in preko orkestra na poslušalca. To dejstvo se mi zdi vrednejše poudarka kot naštevane kakih pomanjkljivosti pri izvedbi VI. simfonije (v glavnem n. pr. pregrob uvod in prvi del začelnega stavka, prehitri in premasivni drugi stavek, pri katerem oznaki »con grazia« in »flebile« nista prišli do esape). Ob tej simfoniji, ki ima za mladega diri-

genta ogromne dimenzije izraza, se bo Hubad na svoji življenjski poti še večkrat ustavljal in vsakokrat brez dvoma globlje prodiral v njeno prostornost, tem bolj, ker ji je že sedaj izmeril »daljo in nebeško stran«.

Naravnost presenetljivo popolna v celoti pa je bila izvedba Webrove uverture k operi »Carostrelec«, dela, ki ne kako visi med klasiko in romantiko, kot podobno istega leta nastale zadnje Beethovne klavirske sonate. Lepota in mehko zvočka, že romantična izraznost melodij, pa vendar še klasično jasno zgrajena oblika: vse to je dirigent naravnost vzorno odmeril v resnično umetniško izvedbo, za katero gre tudi orkestru vse priznanje.

V srednji točki koncerta je nastopila kot gost beograjska umetnica Marija Mihajlovič z violinskimi koncertom mladega srbskega skladatelja St. Rajičića. Tako smo spoznali v letošnji sezoni poleg II. simfonije hrvatskega skladatelja Suleka še eno izmed srbskih novejših del, ki je bilo letos tudi nagajeno z nagrado Komiteja za kulturo. Rajičić, ki je po svoji praški šoli tičal menda nekaj časa v mrežah atonalnosti, kaže v tem delu veliko daru za životočko muzikantsko igro. Ta element je n. pr. v virtuosni obdelavi solo-violine in v razmeroma skromni orkestrski fakturi veliko bolj poudarjen kot melodična izrazitost ali morda vsebinska poglobljenost. Tako imata prvi in tretji stavek nekak tokatni značaj, ki pa je kljub tekočemu ritmu nekoliko monoton. Iz vsega dela se kaže težnja po preprostem slogu, ki pa nima še izrazitih originalnih potez. Mihajlovičeva je odigrala koncert zanočito muzikalno m s suverenim obvladanjem instrumenta. Škoda je le, da je njen instrument popolnoma gluh, tako da v dvorani sploh ni prišel do veljave, kljub diskretni spremljavi orkestra. Dr. V. V.

Priznani sovjetski književni zgodovinar in akademik Pavel Lebedev-Poljanski je tle dni umrl v Moskvi. Bil je eden izmed ustanoviteljev marksistične književne kritike in odlični specialist za zgodovino ruske književnosti XIX. stoletja. Akademik Lebedev-Poljanski je mnogo let vodil inštitut za književnost Akademije znanosti ZSSR.

ČTK poroča, da je bilo v okviru prošle šeststoletnice Karlove univerze slovesno promoviranih 30 predavnikov svetovno-znanstvene miselnosti za častne doktorje Karlove univerze v Pragi. Med promoviranimi so številni vidni predstavniki univerz Sovjetske zveze, Jugoslavije, Poljske, Francije in drugih držav.

125 LETNICA ROJSTVA OSTROVSKEGA

Danes slavimo 125letnico rojstva dramatika Aleksandra Nikolajeviča Ostrovskega. A. N. Ostrovski je bil rojen in odrasel v Zamoskvorčju, v trgovskem središču stare Moskve. Njegov oče je bil mali uradnik, pozneje pa se je posvetil zasebni advokaturi. Veliki dramatski pisatelj je bil tudi sam v mladosti sodni uradnik. V sodno službo je stopil, ko je zapustil univerzo zaradi prepira z nekim profesorjem. Mladostni vtisi iz enoletnega dela na sodišču so nudili Ostrovskemu zelo bogato gradivo za njegovo ustvarjanje, da je lahko prikazal svet izkoriščevalcev in oboževalcev zlatega teleta.

Ostrovskega imenujejo osrednjo osebnost ruske dramske književnosti. Njegova posmrtna slava temelji na globokem poznavanju življenja, na močnem, realističnem načinu odražanja življenja, na izredni sposobnosti odzivljati svoje like.

Ostrovski — je postal po besedah kritika Dobroljubova »takoj priznan med vsemi kot talentiran pisatelj, po Gogolju najboljši zastopnik dramske umetnosti v ruski književnosti«.

Z vsem svojim ustvarjalnim delom je branil interese ljudstva. Človeške strasti, značaji, ki jih je znal tako silovito oblikovati, vse mu je služilo kot sredstvo, da prikaže zatiranje človeka po človeku. Tako je veliki realist z močnim talentom prikazal družbeno protislovja svoje dobe, razkrinkaval svet dobičkarjev, zatiralec in izkoriščevalcev.

Ostrovski je, kakor tudi njegovi predhodni književniki v ruski dramski knji-

ževnosti (Fonvizin, Gribojedov in Gogolj) gledal na gledališče kot šolo za družbeno vzgojo. Hkrati z Belinskim, Černiševskim, Dobroljubovim se je boril za dramsko umetnost, ki mora biti »pristopna slehernemu članu družbe«. Veliki ruski kritik Dobroljubov je večkrat naglasil ljudsko bistvo ustvarjalnega dela Ostrovskega. »Pri Ostrovskem sem odkril popolnost silkanja ruskega življenja. Ostrovski je z globoko življenjsko resničnostjo prikazal pričakovanje ter upe ljudstva v hrepenenju po svobodi, da se otrese nasilja mračnega carstva.«

Pri vsem tem je ustvarjalno delo Ostrovskega globoko optimistično. Čeprav je bila nepopolnost tedanje socialne ureditve popolnoma očitna, književnik ni izgubil vere v človeka in lepo prihodnost, o čemer priča množica pozitivnih junakov v njegovih delih.

PRED PARLAMENTARNIMI VOLITVAMI V ITALIJI

Vse De Gasperijevo delovanje pomeni obnovitev Mussolinijeve politike

ZDA bi rade Južno Italijo in Sicilijo spremenile v svoje letalsko oporišče — Krščansko demokratska stranka podpira fašistično »socialno gibanje« — ZDA pošiljajo za italijanske volitve orožje iz Nemčije — Tudi Leon Blum se vmešava v predvolilno kampanjo — Grof Sforza bo sodeloval pri podpisu sporazuma o Marshallovem načrtu — Stavka delavcev in nameščencev državnih ustanov za prehrano uspešno zaključena

Rim, 10. aprila (Tanjug). Generalni sekretar KP Italije Palmiro Togliatti je govoril na predvolilnem zborovanju demokratske ljudske fronte v Viterbu in obtožil predsednika vlade De Gasperija, kakor tudi voditelje drugih reakcionarnih strank, da so ustanovili pod krinko boja proti komunizmu zvezo za uničenje demokracije v Italiji. Togliatti je poudaril, da so De Gasperijeve gesla popolnoma istovetna z gesli Mussolinijevih fašistov in da pomeni vse De Gasperijevo delovanje obnovitev Mussolinijeve politike.

Pod krinko boja proti komunizmu, je dejal Togliatti, skuša De Gasperij razbiti enotnost italijanskega ljudstva, vreči delavce proti srednjim slojem in kmetom in izvesti nered ter neslogo v državi, da bi popolnoma uničil narodne svoboščine. Togliatti je nato dejal, da pričra ameriška pomoč De Gasperiju in odkrito vmešavanje ZDA v italijanske volitve o nevarnosti za mir v svetu, in izjavil:

Agenti ameriške politike odkrito izjavljajo, da Marshallov načrt nima gospodarskih ciljev, ampak da bo služil predvsem za pripravo novega svetovnega spopada. ZDA groze z novo vojno in se zlasti zanimajo za južno Italijo ter Sicilijo, ki bi ju rade spremenile v svoje letalsko oporišče. Naglasil je, da je odvisna od stališča italijanskega ljudstva 18. aprila bodočnost Italije in miru v Evropi in na svetu.

Časopis »Buon Senso« piše, da podpira krščansko demokratska stranka fašistično italijansko »socialno gibanje«, ki povzroča oborožena izživljanja in nered v državi. Rušilo italijansko socialno gibanje, piše časopis, ni nič drugega kot oboroženo ekvadratično oddelek krščansko-demokratske stranke, ki razpolaga

razen tega še z velikimi dobro opremljenimi policijskimi silami, ki jih je organiziral notranji minister Scelba.

Italijanski tisk posveča pozornost pospešenemu pošiljanju ameriškega orožja in vojaškega materiala iz Avstrije v Italijo tik pred volitvami. »Unità« piše, da so ZDA doslej poslale v Italijo iz svoje okupacijske cone Nemčije čez Avstrijo okrog 88.000 ton orožja in vojaškega materiala. Pri prehodu čez avstrijsko-italijansko mejo se ameriški vojaki, ki spremljajo prevoz orožja, preoblačijo v civilne obleke. Na italijanski meji oddajo ameriški vojaki orožje in vojaški material italijanskim vojaškim poveljstvom. Znatno količino orožja so razložili na postajah Vipiteno in La Fortezza v pokrajini Bolzano. Časopis zahteva takojšnje pojasnilo vlade in vojnega ministra o tajnem pošiljanju velikih količin ameriškega orožja in vojaškega materiala v Italijo za potrebe italijanske vojske in fašistične organizacije, oziroma za tako imenovano »italijansko osvobodilno vojsko«, ki jo vodi bivši Mussolinijev maršal Giovanni Messe.

V četrti sta se sestala Saragat in Leon Blum, ki je »na počitnicah« ob je-

zeru Lago Maggiore. Poročajo, da sta se razgovarjala o predvolilni kampanji v Italiji.

Ministrski svet je sklenil, da morajo 16. aprila opolnočiti, dan pred volitvami, v Italiji prenehati vse predvolilne politične manifestacije.

Italijansko ministristvo za prosveto je izdalo odredbo, po kateri se bo v vseh šolah v Italiji ustavil pouk od 12. do 22. aprila, ker bodo šoleka poslopja porabljali za ureditev volitev na dan volitev.

Grof Sforza bo odpotoval v Pariz, kjer bo 16. aprila sodeloval pri podpisu sporazuma o Marshallovem načrtu.

30. marca začeta stavka delavcev in nameščencev državnih ustanov za prehrano se je končala večeraj s popolno zmago stavkajočih. Vlada je sprejela vse njih zahteve.

Današnji športni program

Nogomet

I. liga:

Skoplje: Vardar : Lokomotiva. Beograd: Metalac : Sarajevo, Partizan : Spartak. Split: Hajduk : Dinamo. Trst: Ponziana : Crvena zvezda.

II. liga:

Ljubljana: Enotnost : Sloga. Zagreb: Metalac : Mornar. Sarajevo: Železničar : Naša krila. Pančevo: Dinamo : Tekstilac. Reka: Kvarner : Budućnost.

Prvenstvo Slovenije

I. skupina:

Ljubljana: ob 10.30 Železničar : Krim. Celje: ob 15 Kladivar : Rudar. Maribor: ob 15 Polet : Železničar. Dolnja Lendava: ob 15 Nafta : garnizija Ljubljana.

II. skupina:

Gorica: ob 15 Gorica : Postojna. Novo mesto: ob 9.30 Elan : Mur. Sobotna. Kranj: ob 16 Udarnik : Gregorčič. Skofja Loka: ob 15 Skofja Loka : Litija.

Odbojka

Maribor: ob 10 Tekstilac (Varaždin : SFD Železničar. Ljubljana: ob 8 nadaljevanje prvenstva Ljubljane na igrišču SFD St. Vida.

Košarka

Ljubljana: ob 9 nadaljevanje prvenstva Ljubljane na igrišču SFD Železničarja v Sp. Šiški — Dom Ljube Serčerja.

Boks

Maribor: ob 9 prvenstvo Slovenije v vseh kategorijah.

Kolesarstvo

Opatija: ob 13.30 druge izbirne tekme naših najboljših kolesarjev na 136 km dolgi progi.

Tenis

Maribor: ob 10 otvoritev teniške sezone v Mariboru, na kateri bodo sodelovali poleg domačinov tudi Varaždinci in Ljubljanci.

Smučanje

Kanin: ob 9 mednarodne tekme v slalomu, na katerih sodelujejo tudi Jugoslavlani Tinček Mulej, Marjan Magušar in Matevž Lukanc.

Šah

Moskva: ob 17.30 pričetek drugega dela svetovnega prvenstva v šahu.

Napredni športniki vsega sveta odklanjajo »športne stike« s fašistično Španijo

Čiščenje španskega športa so poverili krvniku Alcazarja in Toleda, generalu Moscardi

Politika fašizacije športa, ki jo vneto uveljavljajo v fašistični Španiji, kljub vsem naporom falangistov ni rodila zaželenih sadov. Ne pomagajo niti različna čiščenja športnih organizacij, niti ostre represalije proti delavskim športnim klubom. Mnoga dejstva govorijo o tem, da delavci-sportniki aktivno sodelujejo v odporiškem gibanju, vstopajo v vrste herojskih španskih partizanov ter sabotirajo delo v tovarnah, delavnicah in železniškem prometu.

V zvezi s tem se je Franco odločil za izredne ukrepe. Iz Madrida poročajo, da je postavljen zdaj na čelo športnega gibanja general Moscardi. Hkrati je bil imenovan za voditelja zveze vseh športnih združenj in »caudila« (vodjo) falangističnih mladinskih organizacij.

Kdo pa je general Moscardi? To osebi prijatelj in zaupnik fašističnega diktatorja Franca je znan po svojih krvavih zločinih. Na vesti ima na sto tisoče svobodoljubnih Špancev, ustreljenih in do smrti mučenih v fašističnih mučnicah. In temu krvoločnemu krvniku Alcazarja in Toleda so zdaj poverili nalogo, naj »z železno

Fizkultura

FIZKULTURNA MANIFESTACIJA LJUBLJANSKE UNIVERZE

V kvalitetnem in množičnem pomladanskem krosu je teklo 1214 študentov in študentk

Ljubljana, 10. aprila. Študenti ljubljanske univerze so letos med prvimi, ki so priredili tekmovalno v pomladanskem krosu. Letos so prav za prav zelo aktivni. Njihovemu množičnemu smučarskemu izletu je danes sledil kros, katerega so se udeležilo 1214 študentov in študentk.

Za telovadiščem v Tivoliju je malokdaj mrgolelo toliko mladih ljudi. Najprej se je zbrala na startu velika skupina treniranih fizikulturnikov — študentov večinoma lahkotletov, med njimi slovenski reprezentanti Oberšek, Novak in drugi. Zmagal je z manjšim naskokom Oberšek, ki se dolgo časa ni mogel orestri najboljših so-tekmecev. Proga, dolga 2500 m, je bila s svojim prestrmim vazonom in nagibom pretežka. Med tekmovalci se je opazilo mnogo talentov, ki so tekli v lepem, sproščenem slogu ter se skoraj neutrujeni na eliju dobro plasirali. Rezultati so naslednji:

1. Oberšek Jože (prav. fak.) 6.24 min., 2. Jovan Izidor (stroj.) 6.29, 3. Novak Janez (elektr.) 6.30, 4. Kolenc Marko (med.) 6.50, 5. Zvokelj Janez (mat.), 6. Čop Janez (med.), 7. Vozliš Pavle (fil.), 8. Pungartnik (gosp.), 9. Eržen (elektr.), 10. Gaj Aleš (kem.). Medtem ko je v moški kvalitetni skupini tekmovalo 62 študentov, je v ženski teklo samo 6 študentk, in sicer na progi 1500 m. Zmagovalka, ki je v lepem slogu pretekla vso progo, je izrazita lahkotletinja. Ostale tovarišice so za njo precej zaostale.

Tudi angleški kolesarji se bodo udeležili dirke Varšava—Praga—Varšava

Varšava, 10. aprila. Odbor za organiziranje velike mednarodne kolesarske dirke Varšava—Praga—Varšava, ki bo od 1. do 9. maja t. l., je sprejel od uredništva lista »Daily Worker« v Londonu brzojavko, ki obljublja tudi udeležbo angleških kolesarjev. Doslej se je prijavilo za veliko mednarodno športno tekmovalstvo poleg Poljske in češkoslovaške tudi 20 tekmovalcev iz Jugoslavije, 20 iz Italije, 30 iz Madžarske, 10 iz Albanije, 10 iz Rumunije, 10 iz Bolgarije, 7 iz Trsta, 5 tekmovalcev pa iz Velike Britanije. Maršal Poljske Mihael Zymierski bo daroval motorno kolo slovenskemu kolesarju, ki bo dosegel najboljši uspeh na tej mednarodni dirki.

Fizkultura v sindikatih

Na Jesenicah so zaključili medobratni namizno-teniški turnir

Velika železarna ima poleg udarnikov tudi vsestranske fizikulturnike. Mesec in pol se je bila borba med obrati za prvaka namiznega tenisa.

Ta turnir je bil brez dvoma eden naših največjih namizno-teniških turnirjev, saj je sodelovalo 18 moštvo s po tremi igralci, to se pravi, da je sodelovalo preko 50 mladih fizikulturnikov, ki so odigrali med seboj 78 tekem ali 312 iger.

V finale so se plasirali obrati Kurilnica, Javornik 11., Čevarna in FA metalurške kovinarske šole.

Vodila se je ogorčena borba za primate, saj so nastopili tudi prvaki Gorenjske v namiznem tenisu.

Javornik 11. je nastopil v postavi Strumbel Lojze-Zupan Jože, Kurilnica se je predstavila z Jeranom in Korenom, FA Metalurg pa z Korbarjem in Vovkom, Čevarna pa v postavi Ažman in Dolenc.

Zmagi si je priporil obrat Javornik 11. z nepremagljivim Lojzetom Strumbelom na čelu. Naslov prvaka v namiznem tenisu in krasno prehodno darilo si je osvojil obrat Javornik 11. — Sledi Kurilnica, na tretje

Danes ob 15. 30 bo na igrišču FD Enotnosti ob Tyrševi cesti nogometna tekma za prvenstvo II. zvezne lige Sloga (Novi Sad) : Enotnost Predtekma ob 14.15.

Kvalitetnemu tekmovalstvu je sledilo množično — moški na 1500 m, ženske na 1000 m. Ni še prispela ena skupina, že je pozval napovedovalec naslednjo. Študentje so bili disciplinirani, sodniški zbor in reditelji na svojih mestih; zato je tekmovalstvo potekalo hitro in v redu.

Nastopilo je tudi več sto študentk. V tem množičnem tekmovalstvu sicer ni šlo za časovne rezultate, kljub temu bi lahko vsi študenti z malo več volje pretekli vso progo. Mnogi študenti, ki so tekli s povprečnimi, nekateri celo s klobukom in kravatom so zmanjšali športni značaj te velike fizikulture manifestacije ljubljanske univerze. Brez dvoma je bil propagandni uspeh kljub malim napakom velik. Večina tekmovalcev je sklenila, da ta njihov nastop ne bo osamljen, ampak da bodo posvetili fizikulturi več pažnje in bolj skrbeli za razvoj in napredek svojega aktivna, katerega čaka letošnja težka tekmovalstva za državno prvenstvo univerze.

Prihodnje nedeljo bo v Zagrebu državno prvenstvo univerz v krosu, a v maju mesecu bodo nogometna, lahkotletska in druga srečanja. Sedaj najboljša nogometna moštva ljubljanskih fakultet tekmujejo v izbirnih tekmah za sestavo reprezentativnega moštva. Rezultati večeršnjih tekem so naslednji:

Pravna fakulteta : medicinska fakulteta 1:6, tehnika II : ekon. f. 0:1.

Prvenstvo Ljubljane v odbojki in košarki

Ljubljana, 10. aprila. Danes se je začelo na ljubljanskem stadionu prvenstvo Ljubljane v odbojki in na igrišču pri Domu Ljube Serčerja prvenstvo v košarki.

Odbojka

V prvem kolu prvenstva v odbojki se so končale tekme takole:

Železničar : Krim I 2:0
Enotnost II : Enotnost III 2:1
Enotnost I : FD St. Vid 2:0
Partizan : FD Maks Perc 2:0
Krim II : Rdeča zvezda 2:0
Par forfait

Košarka

V prvi tekmi so mladinci Enotnosti premagali mladince Železničarja z 18:17 (11:6).

Wall-Street bo oborožil francosko vojsko

Andersovi Poljaki vključeni v francosko orožništvo. — Napad degol istov na sedež KP

Pariz, 10. aprila. Po poročilih dopisnika »Paris Pressa« iz New Yorka je bil sklenjen med Washingtonom, Londonom in Parizom sporazum o oborožitvi določenega števila francoskih divizij. Ta sporazum, pravi dopisnik, pomeni prvo obdobje na poti k sistemu vojaškega zakupa in najema, na podlagi katerega naj bi s pomočjo britanske vojne industrije oskrbovali zahodnoevropske države z orožjem in vojnim materialom. Znano je, da razpravlja sedaj Spaak v Washingtonu o možnosti zveze med Belgijo in ZDA. Sporazum o oborožitvi francoskih enot se nanasa od sedaj na 15 divizij. Večji del orožja za teh 15 divizij bodo dale ZDA, avtomatsko orožje in drugo lahko orožje pa Velika Britanija. Agencija France Presse poroča, da je francoski generalni rezident Maroka general Jouin imenovan za vrhovnega poveljnika francoskih čet v Severni Afriki, general Gillon pa za višjega poveljnika okupacijskih čet v Nemčiji.

Po pisanju tiska bo v Francijo v najkrajšem času prispelo 700 Poljakov Andersove armade, ki prihajajo iz Severne Afrike kot »razseljenci«. Zunanje ministrstvo je ukazalo, da morajo te poljske fašiste izkrcati v nekem manjšem pristanišču med Marseillem in italijansko mejo, da bi se izognili protestom delavcev. Ti andersovi prihajajo uradno kot rudarski delavci. »Humanité« pa naglašja, da se bodo ti Poljaki iz Andersove armade vključili v francosko orožništvo in da je ustanovljena »poljska sekcija« v orožniški vojašnici v Fontainebleauxu.

»Humanité« piše, da so plačanci degolistične stranke napadli prostore krajevne organizacije Komunistične partije v Draveju. Eden izmed izvajalcev je s samokresom grozil tajnika komunistične organizacije mesta Draveja. Delovni ljudje tega mesta so odgovorili na ta izživljanja z množičnimi protestnimi zborovanji.

ZDA ZAGOTOVILE VOJAŠKO POMOČ ZAPADNO-EVROPSKI ZVEZI

Pariz, 10. aprila (Tanjug). Washingtonski dopisnik »Ce Soir« poroča, da so po razgovorih med Spaakom in Trumanom določili pogoje vojaške pomoči ZDA evropskim državam. V Beli hiši izjavljajo, da so ZDA zagotovile znatno vojaško pomoč bodoči evropski zvezi.

Čangkajšek umika svoje čete, Amerika pa mu še vedno pošilja pomoč

Nanking, 10. aprila (Tanjug). AFP poroča, da je Čangkajšek priznal skupščini, da je vlada izgubila 17 divizij, med njimi 7 v Mandžuriji.

V svojem govoru je poudaril, da so za vlado bolj važne določene pozicije iz političnih vzrokov kakor zaradi stranskega pomena. Zategadelj se bodo zaradi skrajšanja fronte umaknile čete z vseh manj važnih položajev, branile pa bodo samo politično važna mesta. Čangkajšek je tudi dejal, da nima na razpolago dovolj čet, da bi lahko branil vsa kitajska mesta.

Tass poroča, da sta veleposlanik ZDA na Kitajskem Stuart in načelnik skupine ameriških vojaških svetovalcev na Kitajskem prispela v posebni misiji v Kanton. Na letališču ju je sprejel guverner pokrajine Kuantung Sun Či. — Po vseh znakih sodeč se bosta Stuart in vojaški posvetovalca s kitajskimi predstavniki o preskrbi z vo-

jaškim materialom ter o novih investicijah ameriškega kapitala v Južni Kitajski.

Z VSEGA SVETA

MOSKVA — Vlada ZSSR in Federalni svet Švice sta odobrila pogodbo o blagovnem prometu med ZSSR in Švico in sporazum o vzpostavitvi trgovskega predstavništva ZSSR v Švici.

VARSAVA — Radio Varšava poroča, da je britansko vojaško sodišče v Herfordu zavrnilo zahtevo Poljske, da se ji izroči vojni zločinec, sedaj predsednik vlade Spodnje Saške Kopf, čeprav so dokazi o njegovi odgovornosti povsem jasni.

TIRANA — Z ladjo »Pelješec« je prispela v Drač skupina albanskih izseljencev-povratnikov iz Avstralije, ki so bili repatriirani po zaslugi vlade FLRJ in vlade LR Albanije.

vlada sklenila odpreti francosko-špansko mejo, so navezali ti elementi skrivaj dokaj živahne stike s frankisti. Breznačelniki ljubitelji profita, kakršen je znani teniški igralec Kochet, pripravljeni za nekaj srebrnikov tekmovali kjer koli in s komur koli, so večkrat »iz vladnosti obiskali« Španijo, kjer so jih seveda sprejeli z odprtimi rokami.

Zdaj, ko je meja odprta, so se frankistični junaki in njihovi somišljeniki onstran Pirenejev še bolj razkoračili. Kakor poroča list »Equipe«, je bil objavljen zelo bogat kolar špansko-francoskih športnih srečanj.

Poročilo o vseh teh načrtih falangistov in njihovih somišljenikov je vzbudilo v francoskih športnih krogih silno ogorčenje. V tej zvezi je pisal »Humanité«: »Pričakovati je, da pridejo španski športniki v kratkem tekmovali v Francijo, francoska moštva pa bodo gostovala v Španiji. Ta nova provokacija reakcionarnih francoskih politikov bo zadela na najodločnejši odpor francoske javnosti.«

Nobenih srečanj s španskimi fašističnimi »izjavljajo vsi napredni športniki Francije.

S tem mnenjem bodo morali računati tisti funkcionarji mednarodnih športnih združenj, ki pod plaščem reakcionarnega gesla o »apolitičnosti športa« na vse načine prethotapljajo zastopnike frankistične Španije na razne mednarodne tekme, zlasti na olimpijade.

V. Dinov

Nujno potrebujemo VEČJE KOLIČINE

kavarniških miz in stolov, plitvih, globokih in desertnih krožnikov, jedilnega orodja (nožev, žlic in vilic), skodelic za belo kavo in juho, 4 komade parnih kotlov po 300 litrov in podobnih, 2 komada velikih kombiniranih štedilnikov, kakor ostale stvari za menze in restavracije. — V p. i. vrsti pridejo v poštev nove stvari, lahko so tudi že uporabljene, samo biti morajo v izvrstnem stanju. Ponudbe z obširnimi pojasnili pošljite na Oglasni zavod Hrvatske, Zagreb, Pod zidom 2, pod števil. 7208.

Kupimo dobro ohranjene ŠIVALNE STROJE

za žensko konfekcijo. Ponudbe poslati na naslov: Industrijski magazin Železarne Jesenice.

Kupimo POLTOVORNI AVTO

z nosilnostjo ene tone. Ponudbe je poslati na naslov: Zdraviliško gostinsko podjetje Dobrnske toplice v Dobrni pri Celju.

Danes, 11. aprila bo v vseh prostorih Kazine na Bledu zabava s plesom.

Pričetek ob 15 uri.

Sodelujejo:
Zabavni orkester RL (B. Adamič), Vaški kvintet, Fantje na vasi, D. Ročnikova, Miha Meh in »Ježek«.
Buffet dobro založen.
Prireditelj bo v korist Zadrugnega doma v Ribnem pri Bledu.

MESTNI MAGAZIN »ZELEZO« LJUBLJANA — sprejme takoj:

administrativne moči,
delavce težake, prodajalce
za železninsko, barvarsko
in elektrotehnično stroko
»ZELEZO«, Ljubljana, Stritarjeva 7.
Telefon 21-38.

Takoj sprejememo večje število MLADINCEV - VAJENCEV

v živinoreji, čebelarstvu, perutninarstvu, ribogojstvu, vrtnarstvu in poljedelstvu za naša posestva.

Javit se pisмено ali ustmeno —
tudi za pojasnila.
Republiška kmetijska gospodarstva
Slovenije — Direkcija Ljubljana

Po odločbi vlade LRS se je dne 1. aprila 1948 preimenovala Tovarna cementnih izdelkov (ALPEKO) v INDUSTRIJA UMETNEGA KAMNA Ljubljana, Tyrševa cesta 48

Prodamo mostno tehtnico

znamke »Florenza«. — Možnost tehtanja 4 tone, most 2x4 m, iz hrastovega lesa, z razbremenilno napravo in registracijo.
Vprašati: Tovarna hranil, pražarna, Maribor - Košaki, tel. 22-67.

OBNOVITVENA ZADRUGA z o. j. — STUDENEC je v likvidaciji

Pozivamo vse upnike, da prijavijo svoje terjatve do zadruge najkasneje do 20. aprila 1948. Po tem roku prijavljene terjatve se ne bodo več upoštevale. Prav tako pozivamo vse dolžnike, da poravnajo do tega roka svoje dolgove pri tej zadrugi.

DVE RAZNAŠALKI za Center in Rožno dolino

takoj sprejme uprava »Ljudske pravice«, Ljubljana, Kopitarjeva 2.

Potrebujemo I kovinostrugarja I mizarja I ključavničarja 30 delavcev 10 delavk.

Nastop 20. aprila 1948 za stalno zaposlitev. Plača po uredbi, hrana v industrijski menzi, stanovanje v skupnem domu.
Prijava na
KEMIČNO TOVARNO, DOMŽALE.

SKLADIŠČNIKA za material

išče za takojšnji nastop
TOVARNA UMETNIH BRUSOV
»SWATY«, Maribor, Tržaška cesta 60.

ZAHVALA. Ob smrti našega ljubljenega moža in očeta
Antona Koširja
izrekamo vsem, ki so ga v tako častnem številu spremlili na njegovi poslednji poti in mu poklonili venec in ovcico, iskreno zahvalo. Posebno se zahvaljujemo dr. Ankerstu za lajšanje trpljenja, povcem iz Žiž in Loč, gasilskim četam iz Loč in Zbelovega in vsem govornikom za tolažilne besede ob odprtem grobu. Prosimo da ga ohranite vsi v lepem spominu.
Loče, dne 6. aprila 1948.
Zalujoča žena in otroka.

AKTIV LMS IN SINDIKALNA
PODRUŽNICA PRI PLANSKI
KOMISIJI LRS SPOROČATA,
DA JE 9. T. M. UMRL NAŠ
DOBRI TOVARIS

KONRAD POGAČAR
OHRANILI GA BOMO
V TRAJNEM SPOMINU!
LJUBLJANA, 10. IV. 1948.

AKTIV LMS IN SINDIKALNA
PODRUŽNICA PRI PLANSKI
KOMISIJI LRS

ZAHVALA

Za vse izraze sočustvovanja ob težki izgubi našega dragega moža, očeta, starega očeta in strica

MILOŠA KAVČIČA
za mnogoštevilno spremstvo na njegovi zadnji poti, govornikom ljudske oblasti in organizacij za iskrene besede, vsem udeležencem množičnih organizacij in darovalcem številnih vencev — prav iskrena in tovariška zahvala.
Dobrepolje, 10. aprila 1948.
Zalujoči: žena, otroci in ostalo sorodstvo.

Zahvala

Za vse izraze sočustvovanja ob težki izgubi našega dragega moža in očeta, tovariša

Bruna Namestnika

za mnogoštevilno spremstvo na njegovi poslednji poti in za poklonjene vence se najtopleje zahvaljujemo. — Zahvaljujemo se vojski, vojaški delegaciji, aviačarjem iz Viltusa, železniški direkciji, pevskim zborom, vsem aktivistom množičnih organizacij in tovarišem govornikom za poslovilne besede. Prav vsem iskrena hvala!
Selnica ob Dravi, Hoče, Rače, 10. aprila 1948.

Zalujoči ostali.

Državne elektrarne Slovenije v Ljubljani naznanjajo žalostno vest, da sta se pri vršitvi svoje težke službe dne 9. aprila 1948 smrtno ponesrečila skladiščna delavca DES elektromehaničnih delavnic na Črnučah

Tomšič Janez

iz Spodnjih Gameljnov

in Golob Ivan

iz Črnuč

Svoja pridna delavca bo podjetje ohranilo v lepem spominu.
Ljubljana, 10. aprila 1948.
DES — RAVNATELJSTVO
LJUBLJANA

ZAHVALA

Ob nenadomestljivi izgubi naše drage mamice

ALOJZIJE DRAME

se prisrčno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, ki so tako globoko sočustvovali z nami, jo zasuli z mnogoštevilnim cvetjem in jo spremlili na njeni zadnji poti. Posebna zahvala g. dr. Janušku za njegovo požrtvovalnost, ki jo je izkazoval dragi pokojnici ob njeni težki bolezni.
Ljubljana, 10. aprila 1948.

Zalujoči ostali.

Ministrstvo za ljudsko zdravje LRS razpisuje

mesto upravitelja Invalidskega doma v Dol. Toplicah
Invalidi z ustreznou prakso imajo prednost.
Reflektanti naj predložijo kratek življenjepis in listine po čl. 50 Zakona o državnih uslužbenih z navedbo strokovne izobrazbe.
MINISTRSTVO ZA LJUDSKO ZDRAVJE LRS

OBRTNA NABAVNO-PRODAJNA ZADRUGA IGRAČARJEV IN GALANTERISTOV Z O. Z. ZA LR SLOVENIJO poziva

vse samostojne obrtnike igračarje in galanteriste lesne, kovinske, papirne, roženaste, tekstilne, usnjene, keramične, steklarene in drugih sorodnih strokov in s smotno prodajo izdelkov pripomogla k dvigu proizvodnje in kakovosti izdelkov.
Ustmene in pisarne prijave iz cele Slovenije sprejema ter daje pojasnila zadruga pisarna na začasnem naslovu v Ljubljani, Tavčarjeva ulica št. 2/II.
Prijava za pristop k zadrugi je stanovska dolžnost vsakega zavednega obrtnika.
Pripravljalni odbor.

Republiška poslovna zveza - Direkcija za zadržno trgovino Tyrševa 29, Ljubljana

sporoča vsem interesentom, prodajalcem sadja, naj prijavijo potrebe, oziroma oddajo svoja
naročila za češnje
Sklepanje pogodb se bo vršilo naknadno, — S prijavo pohitite.
RPZ — Direkcija za zadržno trgovino.

Nove knjige in brošure

Knjige:

Leonov-Gak: O DIALEKTIČNEM IN ZGODOVINSKEM MATERIALIZMU

Zbornik člankov, ki so jih napisali pomembni sovjetski avtorji, delo, ki bo znatno olajšalo studij dialektičnega in zgodovinskega materializma. — Prevedel Dušan Pirjevec, opremil Rudolf Gorjup. Strani 172. Vezano 66 din, broširano 46 din.

Maksim Gorki: TRIJE LJUDJE

Obsežno, plastično pripovedno delo velikega proletarskega pisatelja v novi slovenski izdaji, v prevodu Josipa Vidmarja. Opremlil inž. arh. Janko Omahen. Strani 352. Vezano 105 din, broširano 80 din.

Maksim Gorki: MAKAR ČUDRA IN DRUGE POVESTI

Osemnajst povesti, ki spadajo po svoji vsebini in obliki med mojstrovine socialističnega realizma in vse svetovne literature. Poslovenil Ivan Vovk, opremil inž. arh. Janko Omahen. Strani 480. Vezano 115 din, broširano 90 din.

Brošure:

Edvard Kardelj: NALOGE NAŠEGA LOKALNEGA GOSPODARSTVA IN KOMUNALNEGA GOSPODARJENJA

Vprašanja, ki jih analizira tov. Edvard Kardelj v tem svojem referatu, mora temeljito proučiti vsakdo, ki hoče razumeti našo gospodarsko stvarnost. Opremlil Rudolf Gorjup. Strani 64. Cena 12 din.

Boris Kidrič: O EKONOMIJI LOKALNEGA GOSPODARSTVA

Analiza lokalnega gospodarstva, njegovih kategorij in organov ter metode planiranja v lokalnem gospodarstvu. Nad vse aktualna brošura. Opremlil Rudolf Gorjup. Strani 22. Cena 7 din.

Stalin: NOVE RAZMERE — NOVE NALOGE GOSPODARSKE GRADITVE

Članek iz knjige J. V. Stalina »Vprašanja leninizma«. Osvetlitev nalog gospodarske graditve in gospodarskih vprašanj, ki so aktualna tudi v naši družbeni stvarnosti. Opremlil Rudolf Gorjup. Strani 32. Cena 9 din.

Stalin: ANARHIZEM ALI SOCIALIZEM

Sijajna polemika, v kateri je J. V. Stalin razložil temeljna načela marksizma-leninizma in jih obranil pred napadi anarhističnih kritikov. Dragocen prispevek k naši marksistični literaturi. Opremlil Rudolf Gorjup. Strani 68. Cena 15 din.

VSE KNJIGE IN BROŠURE SO V ORIGINALNI, UMETNIŠKI
OPREMI. DOBIJO SE V VSEH KNJIGARNAH

CANKARJEVA ZALOŽBA V LJUBLJANI

Ureja uredniški odbor. — Odgovorni urednik Dušan Bole — Naslov uredništva: Kopitarjeva 6. — Uprava: Kopitarjeva 2. — Telefon uredništva in uprave: 52-61 do 52-65 — Telefon naročniškega oddelka 30-30 — Telefon oglasnega oddelka 36-85 — Števček rač. 6-90601-0.

Miško Kranjec: Vrabci na dvorišču (Nadaljevanje)

»Ali ste prišli kričati na mojega papana, ali na mamu, ali name?«
»Kričati ne,« je odvrnil Primož, »Prišel sem pa, da povem vsem: vam, papanu in mami — mojih otrok vi ne boste strahovali, ne boste!« Te zadnje besede je kar zlogoval, da bi jih bolj poudaril. »Se vedel nisem, da si revčka ne upata tu skozi. In to že kar dva meseca.«
Tedaj je predenj stopil sam gospod Kopriva. Za trenutek je še molčal, nato pa vprašal:
»Kaj pa mislite, kdo smo, da si drznete tako kričati na nas? In to še v moji hiši? In celo še v mojem stanovanju — v mojem stanovanju!« je zdaj tudi gospod Kopriva zlogoval in poudarjal besede. »In tu kričite na mojo ženo, ki nobenega vznemirjenja ne prenese, tako težko je bolna!«
Oče Primož je za trenutek pomislil pa že dejal: »Če je res bolna in celo težko, ne vem. Sodil ne bi, ko jo vidim, da ves dan pestuje mačko. Mačke pestujejo otroci na pa lenuhi. Pri vsem pa je še ne samo sitna, ampak tudi hudobna! Človeka kar zazebe, če jo pogleda in si mora reči: ta pa ni človek, nak! — A vse to mi ni mar! Jaz sem samo prišel, da povem: mojih otrok ne strahujte več. Amen in zbogom: zamera gor ali dol.

Povedal sem.«
Obrnil se je, da bi šel. Toda gospod Kopriva je stal pred njim, kakor ga ne bi hotel spustiti, in mu je res rekel:
»Navadite te svoje otroke lepega vedenja, da ne bosta kukala v kuhinjo, kaj tu delamo. Če pa že gresta mimo, naj gresta, kakor se spodobi. To pa gre kakor kakšna raka.«
»Vi,« je odvrnil Primož, »Zdaj mi bo pa dovolj. Dveletnega otroka ne bom učil za salon. Glavno je, da ga učim, naj bo pošten. To pa ju učim in to tudi sta. In tega se lahko učite pri njima tudi vi vsi. Tako mislim jaz! Zbogom!«
»Jaz nepošten? Mi vsi?« je rekel gospod Kopriva in pokazal na hčer in ženo. Primož je priklimal.
»Tako jo! Samo širokogrudnost naše ljudske oblasti vas je mogla pustiti zunaj, nekaznovanega! Ta hiša — in Primož je zamahnil z roko kakor pri deklaraciji, »prigoljufan iz kmečkih žuljev, iz krvi izsesan profit! To življenje —, in Primož je spet deklaratorsko pokazal, tokrat na staro gospo v naslanjaču, »prigoljufano in to —, in Primož je pokazal na Olgo, »taka mlada ženska, ki ne dela, pohajkuje — prigoljufano življenje. Prigoljufano na račun delovnega ljudstva v tisti dobi, ko se to ljudstvo še ni moglo

brani, kaj šele, da bi stopilo na prste takim krvosom. In tako taki izkoriščevalci živijo brezskrbno, potem podpirajo Italijane, za njimi Nemce. Če bi za Nemci prišlo še deset okupatorjev, bi jih Koprive podpirali in nazadnje ne morejo razumeti, zakaj je ljudska oblast tu. In ker jim je neprijetna in ker jim stoji na prstih, kričijo in prosijo boga, da bi že bilo drugače. Jaz pa vam rečem, Kopriva, in vi vsi, Koprivovci!« je dejal Primož in povzdignil svoj glas v prerokbo, »konec je. Minilo je. Če danes Koprive še lahko tako lenuharijo in živijo od nagrabljenega, jim mi danes vsaj ne damo več grabihi. Ko bodo pa veliki ti, ki jih zdaj vi ne pustite niti skozi kuhinjo, Kopriv ne bo več. Mačke bodo že živele, se je nenadoma spomnil Primož, ker je gospa Koprivova nekaj pisnila, »toda gospe jih ne bodo ves dan pestovale in Olge se ne bodo več ves dan sprehajale v brezdelju. Nov svet, svet dela vstaja. In v tem svetu ne bomo več mrzli mladine, mrzli otrok, jih preganjali, plašili, ne puščali skozi kuhinje, temveč, kadar pojde tak Tinče, Mitja, Lojzka, ali kar jih je že imen in otrok na sploh, bomo stopili k durim, jih odpremo na stežaj rekoč: Pojdi otrok, pojdi življenje, vzleti vrabec na dvorišče in moja ljubezen naj gre s teboj! To, gospod Kopriva, je nauk in ideja novega časa! — Povedal sem, kar je bilo potrebno, ker moje srce ni bilo samo užaljeno, bilo je naravnost razdivjano. —

Ali imate kaj povedati k temu?«

Toda gospod Kopriva je medtem že sedel v naslanjaču in se stiskal za prsi in nekaj momljal, nič bolje pa ni bilo z gospo Koprivovo, ki je kar piskala. Medtem pa je Olga vpila: »Ubili ste jul Ubili! Pojdite po miličnike in pojdite po zdravnikale!«
»Poglejte,« je rekel Primož Olgi, »če mu žila bije. Po mojem so ga le onemoglost in besni popadli. Gospe pa tudi ni nič, vidim, da mačko še vedno stiska k sebi. Vendar, če bi jima šlo na slabše, me pokličite.«

Toda gospod Kopriva si je očitvidno opomogel. Zakaj ko je videl, da Primož odhaja, se je dvignil in pritekel za njim, ga ujel za rokav rekoč:

»O vsem tem se bova še pogovorila, lump ti tak!«

Primož je pokimal in dejal: »Z moje strani ni nobene prepreke za pogovor. Celo bi bilo potrebno, da se nekatere stvari razjasnijo.« Po teh besedah je oče Primož stopil v domačo kuhinjo kot strašen zmagovalček, ki sta ga otroka na moč občudovala. On pa si je mirno prižigal cigaro, kakor da mu ni nič. Vendar je pa pozabil, da ob takem času sicer ne kadi. Očitno je bilo nekaj razburjenja v njegovem srcu, a nič manj samozavesti.

Nedeljski sprehod.

Svet, v katerem so Rojčevi otroci živeli, je bil prav za prav maichen. Če sta Lea in Vanči hodila v šolo, vsak dan

napravila daljšo pot, prišla skupaj z mnogimi otroki, pa sta »moja otroka«, kakor je imenoval Primož Zorko in Tinčeta, bila v resnici zaprta v domačo kuhinjo. Ze res, da je oče obračunal s Koprivovimi, toda otroka si vendarle nista upala skozi tujo kuhinjo, kadar so bili v njej tisti strašni ljudje. A če sta že šla, sta prišla samo še na dvorišče, Tinče pa se je vmes »nadudal« pri mamki Barbki.

Tedaj so nekega dne otroci predložili materi: »Pojdimo v nedeljo na sprehod!« In ko je Vanči to zinil, so takoj vsi planili za njim: »Pojdimo na sprehod, na sprehod!«

Ne da bi Dora premislila, je odvrnila kratko:

»Ne. Ne utegnem.«

Otroci so se spogledali. Nič se niso bili dogovorili, toda ko je že Vanči sprožil to stvar, ki je nenadoma vsem začelo živeti v mislih. Zdaj pa se je vglasila Lea, ki je mamu pri gospodinjstvu že v mnogih, vsaj v lažjih stvareh nadomestila:

»Veš kaj, mama. Enkrat bi pa res lahko šla z nami. Se spominjaš, ko je bilo konec vojne, smo šli v Tivoli. Tinčeta smo vozili v vozičku. Godba je igrala v parku, toliko ljudi je bilo. Tako lepo je bilo. Za trenutek je prenehala nato pa je nadaljevala: »Nikdar ne greš z nami. Vedno smo sami. In v nedeljo je tako dolgčas, vsi kam odidejo...«